

A small red and white boat is sailing on a vast, deep blue sea. The sky above is a mix of soft pinks, oranges, and blues, suggesting a sunset or sunrise. The boat is positioned on the right side of the frame, leaving a small wake behind it. The overall mood is serene and expansive.

Bornholms Museum

Nye udstillinger og en ny museumsoplevelse i Nexø – januar 2025

Indhold

HOVEDANSØGNING

Introduktion	3
Om museet	4
Bornholms Museum i Nexø	8
Bygningen	10
Museum+	14
Faste udstillinger	16
Familieunivers og særudstilling	18
Realisering	20
Tidsplan	24
Økonomi	25

BILAG 1

MUSEUM+	28
Familieunivers, Havrummet	34

BILAG 2

Udstillingerne, processen	38
Udstillingerne og historierne	42
Kapitel 1	44
Helleristninger	46
Kapitel 2	48
Guldgubber	50
Kapitel 3	52
Kapitel 4	54
Kapitel 5	56
Bombardementerne	58
Kapitel 6	60

BILAG 3

Bygning, potentiale og historie	64
---------------------------------	----

Nyt Bornholms Museum

Bornholms historie er helt særlig

Bornholms historie og kulturarv er vigtig for hele Danmark. På den ene side er øen afsidesliggende, og samtidig er øen med Folkemøde, hundredtusindvis af danske turister hvert år og en sikkerhedspolitisk placering, kommet på landkortet som aldrig før. Bornholm er blevet allemandseje.

Bornholms Museum vil spille med i disse forandringer: Sikre en historisk fortælling og identitet, der giver os et ståsted og giver vores gæster et indblik i en historie, der i hver eneste historisk periode er væsensforskellig fra resten af Danmarks.

Behov for nye rammer

Bornholms Museum ligger i dag i ældre bygninger i Rønne. Bygningerne er energimæssigt uøkonomiske, har et uhensigtsmæssigt publikumsflow og er uforholdsmæssigt dyre at indrette med tidsvarende udstillinger. Desuden har bygningen ikke sikkerhedsmæssigt en standard, der giver mulighed for at vise samlingens værdifulde fund.

Bornholms Museum har derfor arbejdet med gennemgribende renoveringsplaner i flere år, og vi ser løsningen på de eksisterende behov og udfordringer i bygningen, Sdr Hammer 4, på Nexø havn.

Her vil vi kunne overføre vores grundige forarbejde med de nye udstillinger, og vi håber, I vil læse ansøgningen med interesse. Vi ser frem til den videre dialog om at få Bornholms Museum ind i nye rammer, der kan fremtidssikre den unikke kulturarv, som museet repræsenterer og har ansvaret for.

En mulighed uden fortilfælde

I denne ansøgning vil vi kortlægge, hvordan et nyt og helt særligt projekt vil kunne løse de udfordringer, vi som museum står over for. En mulighed uden fortilfælde og en mulighed, der ikke kommer igen.

I en tidligere filletteringsfabrik i Nexø får vi en, til formålet, godkendt bygning;

- Med en placering i Nexø, der giver bornholmerne et tiltrængt varmt samlingssted året rundt.
- Med en bygningshistorik og placering, som spiller sammen med formidlingen.
- Med en placering, midt i øens største turistområde, der giver et grundlag for en god driftsøkonomi.
- Med en meget markant bæredygtighedsprofil ift. andre løsninger med ovenstående fysiske proportioner.
- Med den nødvendige plads og højt til loftet = 2500 m².
- Med den nødvendige sikkerhed for kulturarven. Skallen er etableret og kun enkelte brandtiltag og ventilation skal etableres.
- Som kan opfylde tidshorisonten på 2 år, fra finansieringen er fundet.
- Inden for en økonomi på 107 mio., som vi håber kan tilvejebringes.

MED DET NYE MUSEUM VIL VI VÆRE

Et varmt, tilgængeligt, venligt og uformelt kulturelt mødested for bornholmerne og vores gæster.

En attraktion for alle generationer.

En troværdig historisk kilde, som det bornholmske samfund kan trække på, når de står over for fremtidige udfordringer.

Et sted, der emmer af Bornholm og dets grundvilkår: Afsidesliggende midt i et barskt hav, imellem meget forskellige og skiftende Østersø-kulturer og magtforhold.

Et museum, der tager sit sociale ansvar på sig og danner ramme for fællesskaber på tværs af det bornholmske samfund.

Et i særklasse bæredygtigt museum.

Bornholms Museum

Bornholm og bornholmerne er noget særligt

Øen er en klippekold midt i havet, og livet her har gjort bornholmerne til et folk for sig med eget sprog, bevidsthed om sin placering midt i Østersøen, en sejlvet overtro og en historie, der på afgørende punkter er helt anderledes end nationens i øvrigt.

De bærende værdier for det bornholmske samfund er lokal identitet, fællesskab og ønsket om det bedste for vores ø.

Bornholms historie adskiller sig på afgørende punkter fra det øvrige Danmarks. På Bornholm er alle historiske perioder særlige og særligt rige. Så meget som en tredjedel af al danefæ er fundet på øen, men den historie bornholmerne er rundet af, er en anden end den gængse nationale.

De bornholmske erfaringer, folkesjælen og sproget udgør en særegen identitet, som museet vil formidle i nye sanselige udstillinger.

Rig og unik samling

Bornholms Museum har en helt unik samling af både arkæologiske- og nyere tids genstande. Vores samling tegner øens historie i et nationalt og internationalt perspektiv.

Vi oplever, hvordan museet igen og igen danner rammer for enestående møder bornholmerne imellem, hvor vores fælles historie er udgangspunkt for den samtale, der skaber sammenhold og fællesskab i en kulturel kontekst. En samtale, som også for et øsamfund, er altafgørende for den videre udvikling.

Således ser vi, at vi kan skrive os ind i fremtidens kulturelle samtale med et nyt museum, hvor kulturarven varetages og formidles med respekt for bornholmernes liv og historie, og med perspektiver, der samtidig sætter os i spil i Danmarks- og Verdenshistorien. Bornholms historie fortjener nye, opdaterede rammer, så den kan fortælles bredt og til mange generationer fremadrettet.

Identitetsskabende historie

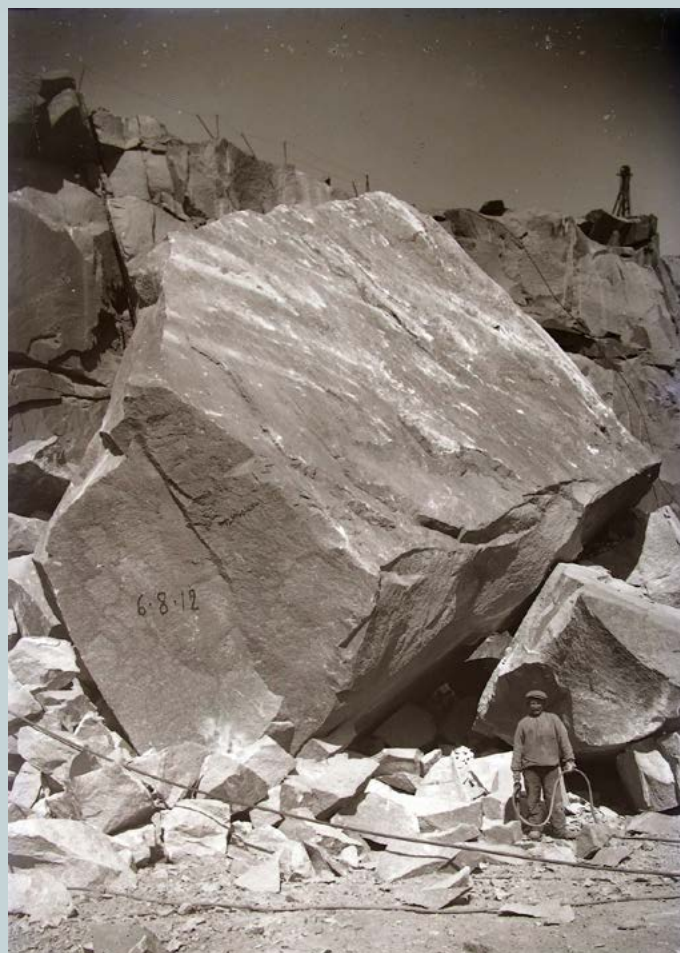
Set med nutidige, danske øjne ligger Bornholm isoleret i udkanten af landet. Men set med historiske øjne ligger Bornholm midt i verden i hele perioden fra ældre stenalder til og med middelalderen.

Kulturhistorien kan kvalificere bevidstheden om, at ethvert menneske er et historisk menneske. Kulturhistorien er en beskrivelse af, hvad mennesker til forskellige tider har gjort sammen. Når mennesker slås, tror, spiser, rejser, handler, plyndrer, leger eller arbejder sammen, er det kultur. Kulturen er fællesskaber, og kulturarven er historien om fællesskabernes fundament.

I kulturhistorien kan museets gæster opdage, hvordan nutidens fællesskaber hviler på fortidens og blive inspireret til at præge de fællesskaber, der skal bære fremtiden. Dette gør sig især gældende i et øsamfund, hvor vi til alle tider har været afhængige af hinanden og de omkringliggende lande i Østersøen. Den fælles bornholmske historie giver bornholmerne en samhørighed, som er vigtig for vores identitet den dag i dag. Det er den samhørighed, vi vil bygge vores nye museum op omkring. Til glæde for bornholmerne og som en invitation til vores turister til at lære os og Bornholm endnu bedre at kende.

“
**Vi tror på, at kulturen
kan inspirere øens beboere og
gæster til at præge og skabe
de fællesskaber, der skal bære
Bornholm ind i fremtiden.**

Jacob Bjerring-Hansen, Museumsdirektør.

Fotos af Justine Høgh

Stærk, lokal opbakning

Det forpligter at have så stor en opbakning i lokalsamfundet

Som region er Bornholm afhængig af at have et befolkningsgrundlag, der sikrer eksistensen af et mangfoldigt arbejdsmarked og muligheden for egne, sociale og kulturelle institutioner. En stærk bevidsthed om den lokale identitet og nye handlekraftige fællesskaber kan fastholde og tiltrække de mennesker, der skal til for at sikre øsamfundets bæredygtighed fremadrettet.

For Bornholms Museums institutioner gør denne lokale opbakning sig i den grad gældende. Bornholms Museumsforening, som dækker Bornholms Museum og Bornholms Kunstmuseum, har 5.000 medlemmer, (næsten 15 % af bornholmerne er medlemmer) og er dermed landets største af sin slags. Denne forankrede, lokale opbakning udgør en essentiel del af museernes eksistens og udvikling.

Bornholms Museums afdelinger er på denne måde beriget af et stærkt, lokalt engagement og opbakning, hvorfor også mange tager ejerskab for museets eksistens og virke. Her findes engagement og interesse for vores formidling af kulturhistorien, som vi er dybt taknemmelige for. Det gør også vores arbejde som museum interessant og vedkommende, at vi med historien kan være med til at skabe dialog og engagement i det samfund, vi eksisterer i.

Bornholms Museum åbnede sin første udstilling i 1894 og har som statsanerkendt museum for Bornholm og Ertholmene forpligtelsen til at indsamle, registrere, bevare, forske og formidle inden for arkæologi og nyere tids kulturhistorie.

Det forpligter at have så stor en opbakning i lokalsamfundet, og det er nu tid til at lægge kræfterne i at skabe et nyt museum, der i mange år fremad kan varetage og formidle bornholmernes fælles kulturarv. Et sted, der er for bornholmerne, og hvor vi med stolthed kan vise vores historie frem for de mange tusinde turister, der hvert år besøger vores ø.

“
Bornholms Museumsforening, som dækker Bornholms Museum og Bornholms Kunstmuseum, har 5.000 medlemmer, (næsten 15 % af bornholmerne er medlemmer).

Bornholms Museum

Fotos af Justine Høgh

Nye muligheder

Naturlig placering

Med placeringen i Nexø bliver Bornholms Museum bogstaveligt talt hele Bornholms Museum med Erichsens Gård og Hjorts keramikfabrik i Rønne, Melstedgård i Gudhjem og det kulturhistoriske museum og MUSEUM+ i Nexø.

Museet vil blive en naturlig del af det liv, der allerede eksisterer i Nexø med caféer, talrige indkøbsmuligheder, kunstnere og kunsthåndværkere og et voksende iværksætttermiljø.

Med en placering mellem havn og by, mellem det største sommerhusområde på øen fra Svaneke, over Balka til Dueodde, og i et område med mange andre turistattraktioner – især naturoplevelser, vil vores besøgende kunne kombinere flere oplevelser på én gang.

Netop det at kunne kombinere flere typer af oplevelser i samme nærområde mellem by og natur er højt prioriteret hos vores turister, og den kombination bliver kun et stærkere ønske i fremtiden – belyst i *Handlingsplan for kulturturisme i kyst- og naturturismen* og *Destination Bornholm*.

Nexø – en by i udvikling

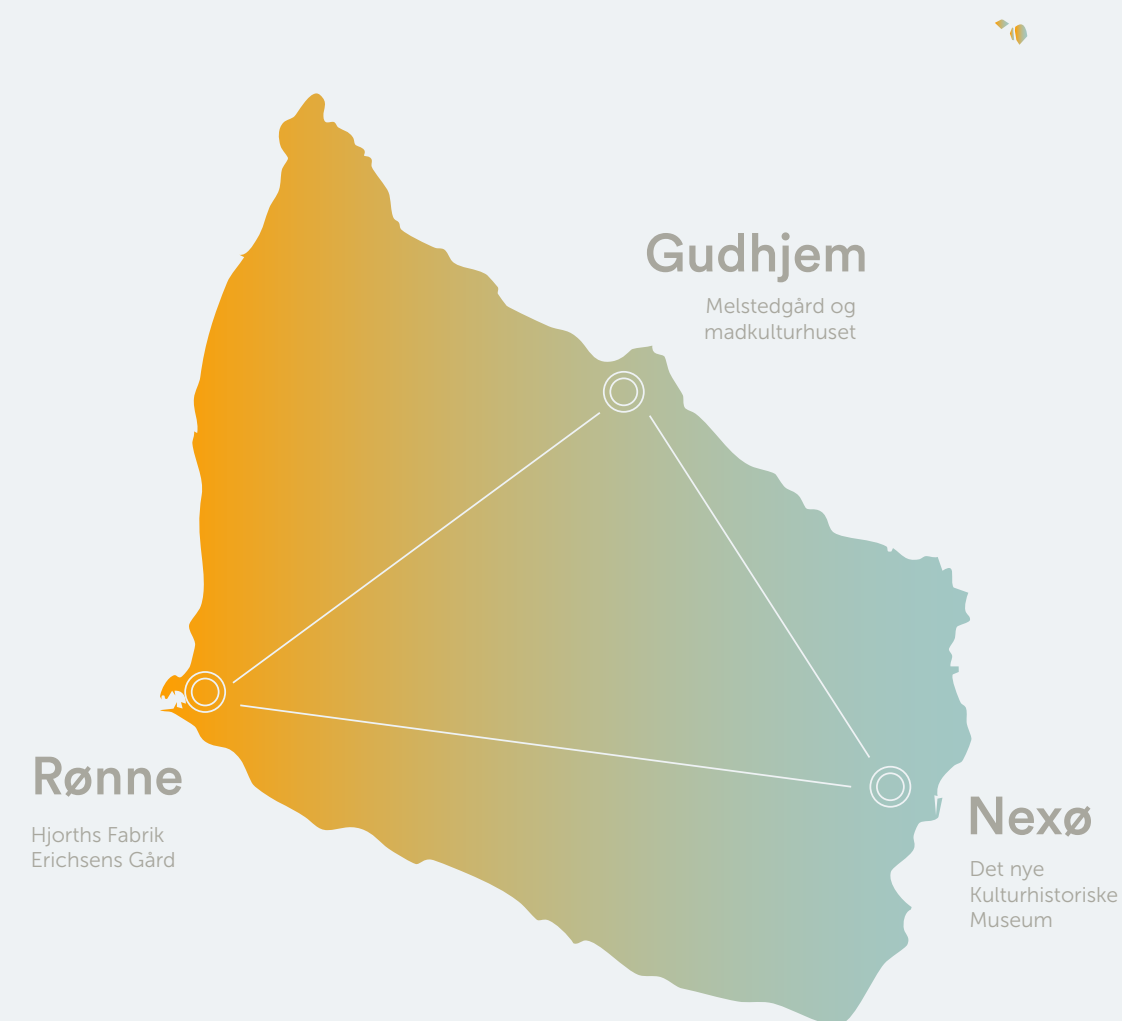
Østbornholm og området omkring Nexø er præget af et særligt miljø for kunst- og kunsthåndværk og iværksættere, der på hver deres måde bidrager med nye initiativer og nyt liv til Bornholm, også i vinterhalvåret.

Byen er centrum for indkøb og shopping samt alsidige spisesteder. Der vil derfor være et naturligt flow af mennesker på og omkring havnen, ligesom museet vil tiltrække flere besøgende til byen og være en "reason to go". Bornholms Museum i Nexø har gode adgangsforhold og parkeringsmuligheder både for privat kørsel og offentlig transport.

Bornholms Museum i Nexø

Et kulturhistorisk museum i Nexø vil skrive sig ind i en igangværende udvikling af byen Nexø og området omkring byen. Nexø har på nuværende tidspunkt ingen stor kulturinstitution, og vi vil derfor kunne tegne en ny udvikling i og for byen og for Bornholm i et nært samarbejde med lokale aktører.

Nexø er en by med en særlig historie, som er tæt koblet til havnen og omvendt. Vi vil som formidler af den bornholmske historie blive placeret på et af de mest spektakulære steder på øen, hvor bombardementerne i 1945 og øens fiskerihistorie udspillede sig lige uden for museets døre.

“Vej ind i Nexø fra Svanekeområdet og det øvrige Nordbornholm. Nexø er et knudepunkt for både beboere og turister.

FAKTA

Indbyggertal på Østbornholm
Nexø, Svaneke, Balka og Snogebæk: ca. 5.700

Bornholm har ca. 750.000 turister på et år.
Ca. 60% danske, 30% tyske og 10% andre nationaliteter.

26% af de danske overnattende turister på Bornholm boede i området mellem Svaneke, Nexø og Dueodde. For tyske turister i samme område er tallet 48%.

Der findes ca. 1500 sommerhuse på Bornholm, hvoraf de fleste er beliggende omkring, Balka, Dueodde og sydkysten.

Bornholms Museums afdelinger havde tilsammen 70.000 besøgende i 2023. Bornholms Museum forventer at kunne tiltrække 60.000 besøgende årligt alene til det nye kulturhistorisk museum i Nexø.

Et vigtigt vindue ud til byen. Museets aktiviteter bliver synlige for lokallivet og de besøgende i byen.

Allerede projekterede udstillinger vil kunne overføres til denne bygning.

“Her kommer sommerhusgæsterne fra Balka, Dueodde, Øster- og Vester Sømark og Snogebæk. Det største sommerhusområde på Bornholm.

En bygning, der kan løse eksisterende behov og fremtidssikre museet

Bygningens basale fysik er ideel

Bornholms Museum har fået mulighed for at erhverve en bygning, der kan løse eksisterende behov og fremtidssikre museet.

Bygningen har det optimale kvadratmeterantal og rumlighed til både MUSEUM+, faste udstillinger og til familieunivers og særudstillinger.

Bygningen har en solid istandsat skal til sikker bevaring og udstilling af kulturarven, og den har gennemgået en gennemgribende renovering med respekt for bygningens fortid. Den fungerer i dag som møbelforretning.

Den kræver basalt set kun to ting: Ekstra brand- og sikringsvægge til adskillelse af udstillinger fra øvrige publikumsarealer samt nyt ventilationsanlæg til at sikre kulturarven, og gæsternes, velbefindende.

Bæredygtighed

Med udnyttelsen af eksisterende bygning og med minimal ombygning er projektet i absolut højeste kategori inden for bæredygtig museumsetablering. Hertil kommer, at vi genbruger museumsinventar fra andre museer i størst mulig omfang, samt at bygningen allerede har et betydeligt antal solceller, hvilket vi forventer udbygget i en forventet fase to af projektet.

Bygningen fortæller

Med bygningen og dens placering får vi en stærk og, for Bornholms historie, meget vigtig fortælling foræret. Mange nulevende bornholmere vil have minder fra Nexø havn som centrum for fiskeriets storhedstid. Bygningen var fiskefiletfabrik, hvor mange kvinder og mænd i Nexø havde deres daglige gang. Der var travlt og efterspørgsel på fiskebøffer – fiskeriet var centrum for byens virke. Øen er indenfor få årtier stort set blevet afkoblet fra havet som næringskilde og fiskeriet som erhverv.

For vores besøgende vil dette også betyde et ekstra lag til selve museumsoplevelsen; at man kan forestille sig historien foregå uden for vinduerne og i den bygning, man befinder sig i. En historie, der vil være tydelig i dele af vores udstilling, hvorfor samtalen er eksisterende i flere lag; mellem bygningen og byen, mellem befolkningen og museet og mellem de besøgende og de omgivelser, de kommer til at opleve.

Facaden og vinduespartierne vil bidrage til gaden og miljøet omkring med varme, liv og gode historier.

Se mere om
bygningen i bilag 4

“ ... Ved at igangsætte initiativer som fx aktiviteter langs kysten, omdannelse af havnearealer samt skabe sammenhæng mellem bymidten og havnen og igangsætte kulturelle og sociale initiativer vil byens særkende kunne styrkes og være med til at tiltrække nye borgere og arbejdspladser.

BRK's Program for områdefornyelse i Nexø 2022.

Bornholms
Museum

Rumlig disponering

MUSEUM+

MUSEUM+ er det generøse og tilgængelige rum, som er frit og gratis for offentligheden, med smagsprøver på udstillingerne, fordybelsesområder og plads til leg og fællesskab.

Det store flotte velkomstrum møder vores besøgende som det første, og vil virke som 'Det varme rum' hele året, for bornholmere og turister.

Der vil være café og adgang til toiletter, og rummet vil kunne huse de lokale foreningers arrangementer, events, koncerter, fællesspisninger og meget mere. Alt sammen med samtalen i fokus, og kulturhistorien som udgangspunkt for deltagelse og medindflydelse.

Altså er ankomstrummet præget af en uhøjtidelig varm stemning, hvor der kan leges på fiskekutteren RITA, høres foredrag, læses en avis osv.

Faste udstillinger

Dette er historien fra de første mennesker, der betræder Bornholm frem til barnet, der bliver født i morgen.

Udstillingerne giver et rigere blik på Bornholm og en indsigt i et særegent samfund med en helt særlig historie midt i "Nordeuropas Middelhav". En ø med en helt anden levevis knyttet til de naturgivne forhold; havet, klipperne og jorden. En ø, der før moderne kommunikations- og transportmidler har været udsat for vejret og årets gang på en måde, som vi knap nok kan forestille os det i dag.

Det er en kronologisk udstilling med sanselig og varieret formidling.

Familieunivers og særudstillinger

I Familieuniverset er bevægelse, leg og sanser i fokus. Med udgangspunkt i Bornholms historie og havets kræfter skaber vi et rum, der danner ramme om leg på tværs af generationer. Her er den faktatunge formidling sat på pause, og kreativ, fri leg og interaktion er i højsædet. Som en del af Familieuniverset ligger den gamle skolestue. Et fleksibelt rum, hvor der formidles om skolen gennem tiden, og som også bliver brugt til skoleklasser og kreaområde.

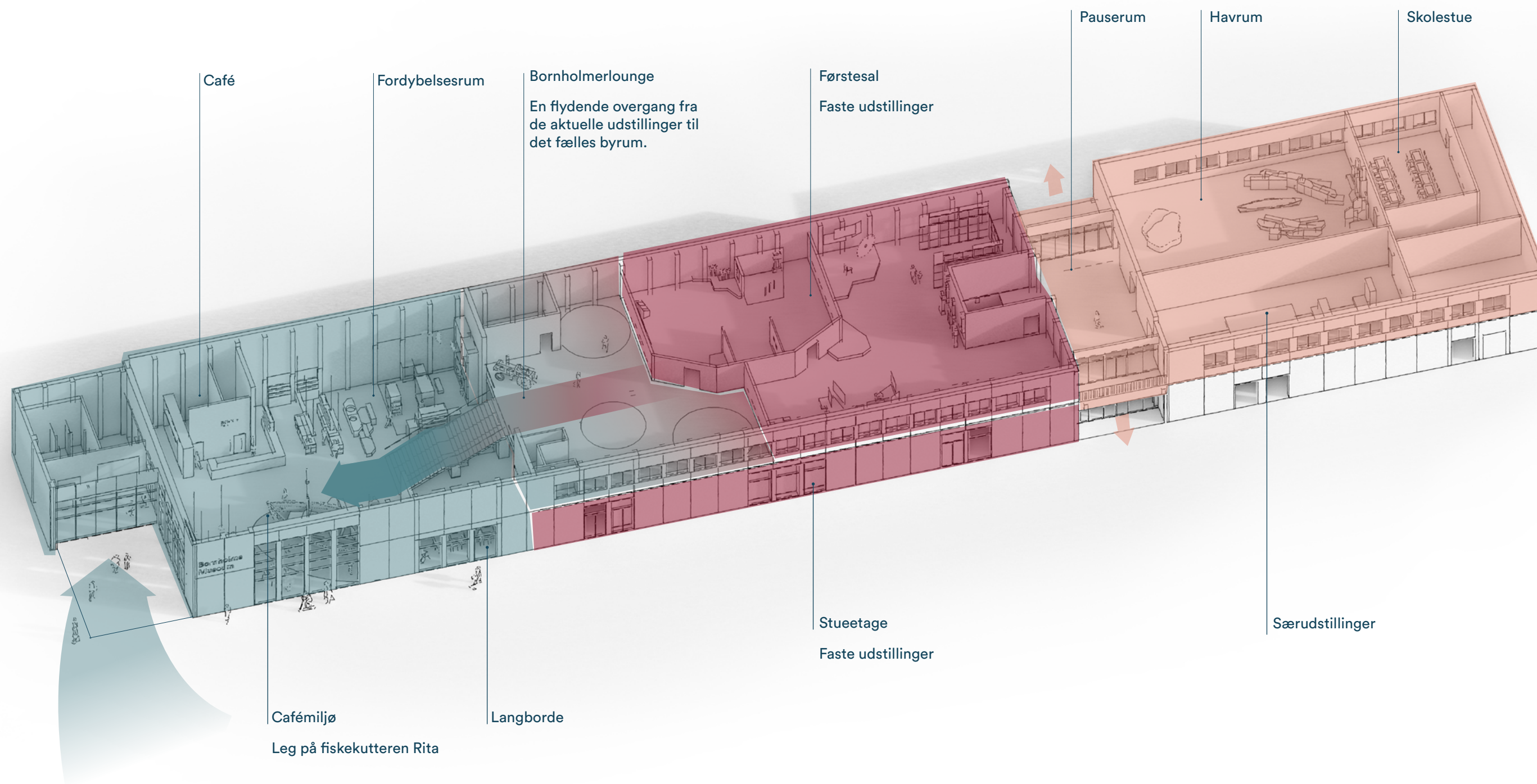
I særudstillingerne bliver der taget favntag med de aktuelle begivenheder i lyset af historien, hvor vi folder nye fund og forskning ud. Det er samtidig et rum, der også kan rumme indlånte udstillinger, og hvor vi kan perspektivere til de faste udstillinger og eksperimentere med nye varierende formidlingsformer.

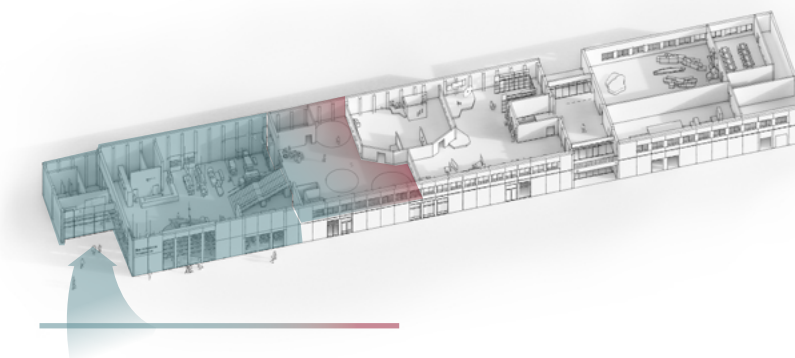
I denne afdeling møder gæsterne også et omfavnende pauserum, hvor man kan slappe af mellem de mange oplevelser og nyde udsigten over havet og byen.

MUSEUM+

Faste udstillinger

Familieunivers og særudstillinger

Rammen om fællesskabet

En central del af museet

I vores nye museum udfolder vi projektet MUSEUM+ som en central del af museet. MUSEUM+ er museets velkomstområde med café, fordybelsesområder, plads til arrangementer, rammen for det uhøjtidelige, med plads til leg og hvor besøgende får den første smagsprøve på museets udstillinger. Her er gratis adgang, og "museumstærsklen" er helt væk.

Alle er velkomne her. Det er bornholmernes varme rum i vintermånederne og vores mulighed for at skabe sammenhæng mellem byen, havnen og det liv, der allerede eksisterer i Nexø, og som MUSEUM+ vil være med til at udvikle.

I MUSEUM+ mødes vi og skaber rammen for fællesskabet omkring vores fælles historie. Med plads til at se tilbage og sammen se fremad og skabe det samfund, vi ønsker at leve i på Bornholm. Målet er at inspirere og klæde bornholmerne på til at tage vare på øens interesser ved at deltage i ø-udviklende debat på et solidt funderet grundlag af kultur og historisk viden.

Allerede her møder vores besøgende de legende elementer, som gratis smagsprøver på, hvad der venter i de øvrige udstillinger. Den legende tilgang er for alle aldre, sanserne skal i spil og vores nysgerrighed skal vækkes.

Formål med MUSEUM+

Med MUSEUM+ vil Bornholms Museum være en kulturel ramme for møder, hvor den demokratiske deltagelse er i højsædet, og hvor bornholmerne og turister oplever sig som relevante og deltagende i den fælles samtale om vores historie og kulturens muligheder for at være grobund i vores samfundsudvikling.

Formålet med MUSEUM+ er også at forankre og integrere de grupper af borgere, der ikke deltager i det fælles og derfor heller ikke oplever at have indflydelse på deres hverdag og på de retninger, Bornholm bevæger sig i.

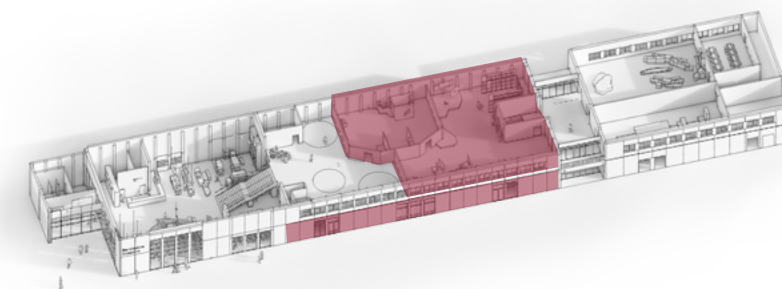
I MUSEUM+ er der gratis adgang for alle til café, butik og toiletter og til de smagsprøver på udstillinger, der vil være etableret i det spektakulære rum.

MUSEUM+ bliver meget mere, end man normalt forventer af et museum. Et sted, der er uafhængigt af partipolitik, religion og penge og en længe ønsket tryk og involverende ramme, som vil skabe nye dimensioner for både kulturliv og samarbejder på øen.

Et sted med plads til at se tilbage på historien og til at skue ud i vores fælles fremtid. Et sted, hvor vi kan se på os selv med plads til, undren, dialog, leg og nye formater – alt sammen baseret på en styrkelse af deltagelse og involvering i bredeste forstand og kædet sammen med kulturhistorien.

Se mere om MUSEUM+
i bilag 1

Danmarkshistorien er ikke fortalt, før Bornholms historie er fortalt

Langt ude – midt i verden

Bornholm har til alle tider haft en unik historie, der ofte skiller sig ud fra resten af Danmark, og det er de unikke Bornholmske fortællinger og fantastiske genstande, der er grundstenen i de nye udstillinger. Danmarks historie er ikke fortalt, før Bornholms historie er fortalt.

Vi har over de sidste to år haft et tæt samarbejde med Moesgaards udstillingstegnesteue om de nye udstillinger, og sideløbende har der pågået et stort arbejde med indlån fra Nationalmuseet, der har givet tilsagn om lån af ikon-genstande fra Bornholm. Der er dermed et solidt og gennearbejdet grundlag for at kunne formidle Bornholms unikke historie i de nye udstillinger.

Vi vil skabe en udstilling, der giver et rigere blik på Bornholm og en indsigt i et særegent samfund, der gennem tiden har været centrum og periferi, polariseret og homogent, isoleret og midt i verden. Det er historien om de første mennesker, der kommer til Bornholm efter istiden til barnet, der bliver født i morgen. Det er en udstilling, hvor Bornholm er prismet, og hvor den store historie og de stærke personlige fortællinger giver et rigere og mere nuanceret blik på Bornholm i fortid og nutid.

Målet er at skabe en udstilling, hvor Bornholmerne skal kunne se sig selv og føle sig repræsenteret. En udstilling, der giver dem ejerskab til historien, og som gennem sammenligninger over tid skaber et spejl til nutiden. Vi tror på, at det skaber en autenticitet, der også giver mere til turisterne og hæver fortællingen om Bornholm over klicheerne, og samtidig kan det skabe en genkendelse på tværs af landsdele.

Vi vil skabe en udstilling, hvor fortællinger og de mange fantastiske genstande vækker følelser og undren, der bringer gæsten tæt på menneskeskæbner gennem historien, og hvor de personlige fortællinger åbner op for den store historie.

Udstillingerne komponeres med vægt på en stor variation i virkemidler, visuelle udtryk og dybde, så der er noget for enhver gæst i løbet af udstillingen, og så alle besøgende bliver oprigtigt rørt eller dybt fascineret af historien. Udstillingen skal lede gæsterne til at opleve og reflektere sammen og på tværs af generationer.

Vi lægger vægt på, at udstillingen skal være æstetisk, sanselig og langtidsholdbar, både i valg af materialer og formidlingsgreb.

Se mere om
udstillingerne i bilag 2

“ Øens liv afhænger af, hvad der kommer til og fra øen. Livet på øen formes i mødet mellem ydre påvirkninger og indre strømninger.

Udstillingernes gennemgående præmis.

Familieunivers og særudstilling

Det fleksible museum

Den sidste tredjedel af museumsbygningen er designet, så den skiller sig ud fra de faste udstillinger og lægger sig op af visionen for MUSEUM+. Afdelingen er fleksibel og dynamisk, og her kan de faste besøgende altid opleve noget nyt.

Pauserum

Her kan man kan finde ro og nyde udsigten ud over havnen og havet til den ene side eller ind mod byens gamle tage og kirken til den anden. Rummet binder øen sammen med havet og gæsten sammen med havnen og byen. I bløde hvilestole kan man lytte til personlige fortællinger om den stedsspecifikke historie.

Havrum

Havrummet er kernen i Familieuniverset. Det er et rum, hvor fokus er på børnene, og hvor den frie leg er i centrum. Samtidig skal rummet være indbyggende, så det er oplagt for de voksne også at deltage.

Vi vil med havrummet give mulighed for en god pause for hele familien, men vil også skabe et rum, hvor man i legen forbindes med nogle af de grundvilkår og omstændigheder som præger Bornholms historie, og som man møder i udstillingerne.

Se yderligere beskrivelse af
Havrummet i bilag 1

Særudstillinger

Særudstillinger er allerede en stor del af Bornholms museum, hvor de har været en fast del af årshjulet. Her udfoldes særlige temaer i den Bornholmske historie, eller der tages udgangspunkt i aktuelle begivenheder, som formidles ud fra en historisk kontekst.

Bygningen rummer en god mulighed for at videreføre dette arbejde og ved at vise smagsprøver på særudstillingerne i MUSEUM+, kan de udfoldes via debatter og arrangementer. Særudstillingerne er sammen med aktiviteterne i MUSEUM+ centrale for at sikre hyppige genbesøg fra lokale og fra de mange deltidsbornholmere, der har sommerhus og flexbolig på øen.

Vi koordinerer årsplan og tema i særudstillingerne i tæt samarbejde med Bornholms Kunstmuseum. Herunder temaer som lysets betydning for kunsten og kulturhistorien, havets historie og kunsthistorien.

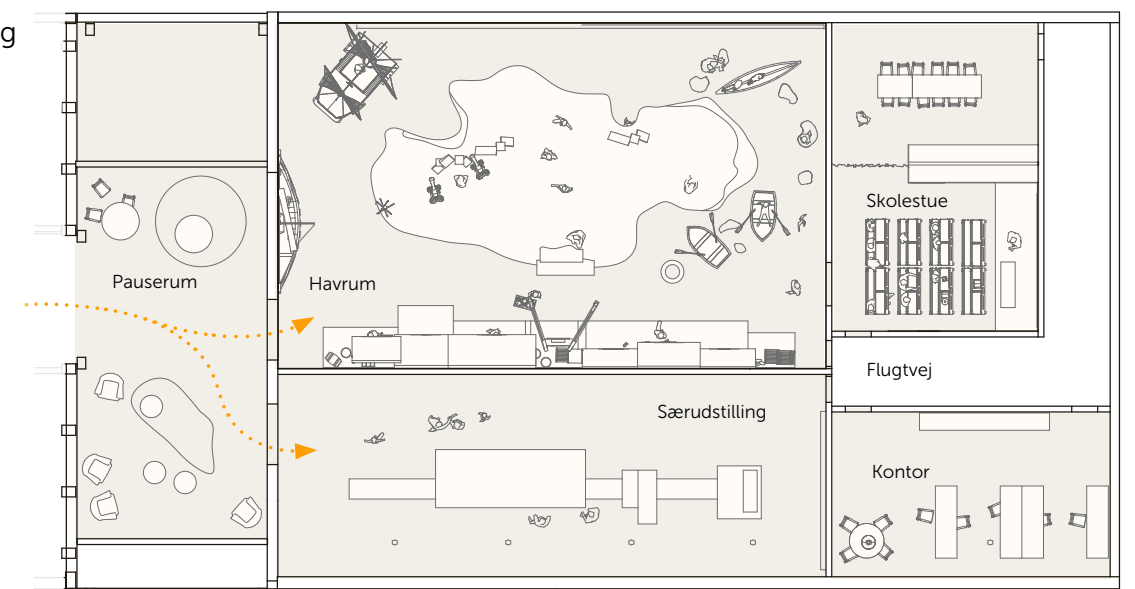
Desuden tager vi aktuelle emner op knyttet til situationen i Østersøen, hvor tråde mellem 2. Verdenskrigs besættelse af Sovjetmagten, Den Kolde Krig og dagens sikkerhedspolitiske situation knyttets sammen.

Endelig vil fremtidens særudstillinger i højere grad kunne omfatte genstande med højt sikringsbehov.

Skolestue

I undervisningsrummet og *Den gamle skolestue* er der plads til de mange lejrskoler og lokale klasser, der bruger museet. Det er et fleksibelt rum, hvor der formidles om skolen gennem tiden, og hvor eleverne bliver klædt på til deres besøg på museet.

Undervisningsmulighederne vil udover undervisning i udstillingerne blive udvidet i et skoletjenesteområde i tilknytning til Havrummet og særudstillingsområdet. Her vil et særskilt undervisningsrum give nye muligheder og samtidig videreføre populære undervisningstilbud. Museets meget populære skolestue med originale skoleinventar vil udgøre en del af området, og i resten af området vil der med mobile elementer være et "multi-område", hvor der kan undervises, være workshops og holdes møder.

Plantegning af
Familieunivers og særudstillinger

Mål og ambitioner

En attraktion for alle generationer

Med det nye Bornholms Museum i Nexø vil vi skabe et varmt, tilgængeligt, venligt og uformelt kulturelt mødested for bornholmerne og vores gæster. Vi skal være en attraktion for alle aldre, så museet opleves i samspil mellem generationer.

Vi vil fortsat være en troværdig historisk kilde, som det bornholmske samfund kan trække på i fremtidige valg. Vi er vores opgave bevidst, og formidlingen og varetagelsen af vores kulturarv skal have de bedste rammer i moderne udstillinger, der taler til vores sanser og sætter vores eksistens i perspektiv.

Det er vores klare mål at blive et sted, der emmer af Bornholm og øens grundvilkår: Afsidesliggende midt i et barskt hav, imellem meget forskellige og skiftende Østersøkulturer og magtforhold, og med denne bevidsthed skabe en bæredygtig kulturinstitution, både i de fysiske rammer men også i samspillet med bornholmerne. Samtidig vil vi være et "Østersøens Nationalmuseum" og et moderne museum med udstillinger af højeste kvalitet. Bornholmernes engagement og ejerskab skal være medvirkende til udvikling og retning for hele Bornholms Museum.

Publikumsudvikling

Museer i hele landet må til stadighed gentænke deres formidling og skabe events i den museale kontekst, der kan tiltrække nye publikummer. Dette for at gøre sig relevante og interessante for både trofaste besøgende og de, der sjældent kommer på et museum.

I vores samarbejde med Center for Regional- og Turismeforskning samt Applaus, vil vores arbejde både forud for det nye museum, i tilblivelsen og når museet står færdigt have et øget fokus på netop at kende vores publikummer og vores sjældne publikummer endnu bedre. Vi er bevidste om, at vi som museum og øens største kulturinstitution har ansvar for at kunne imødekomme vores publikum, samtidig med, at vi leverer oplevelser, der åbner nye horisonter og giver de besøgende noget, de ikke selv havde kunnet forestillet sig.

Vi er afhængige af vores befolkning men i den grad også af alle de turister, der hvert år besøger vores ø. Sommeren er hektisk og øen summer af liv alle vegne. Initiativer vokser til stadighed op, og man skal gøre sig umage for at finde et roligt spot uden om de mange tilbud.

Anderledes stille er det i vinterhalvåret. En skarp kontrast til sommerens aktivitet. Vinteren er bornholmernes helle og her finder de fastboende igen sine rødder og den ro, de flyttede hertil for, eller har boet her i generationer for at få. Her skal vi være et naturligt udflugtsmål og varm ramme for samvær, arrangementer og særtilbud. Længe har bornholmerne manglet et sted i vintermånederne, der er åbent, varmt og tilgængeligt. Alt for meget lukker helt ned i vintermånederne og fællesskaber lever typisk i små foreninger på hele øen. Vi vil være den kulturelle ramme for at mødes, hvor historien kan give et ekstra lag til samværet, og hvor kulturen er det fælles, som kan være grobund for nye- eller allerede eksisterende fællesskaber.

Vi vil være et museum, hvor de yngste generationer får unikke oplevelser, de kan tage med sig i deres opvækst, og som sætter spor i dem ind i voksenlivet. Vores lokale skoler skal fortsat kunne bruge vores skoletjeneste i deres undervisning, nu i endnu bedre rammer og med udstillinger, der bygger videre på mange års stærk formidling og fornyer, hvor der er behov for det.

Hvert år er Bornholm mål for ca. 30.000 lejrskoleelever. De nye udstillinger og aktiviteter vil også være tilrettelagt, så der er optimalt samspil og gode tilbud til netop lejrskolerne, som er et helt unikt segment for Bornholm. Dette med tilbud fra vores museum i sig selv og i samarbejde med andre relevante kulturinstitutioner.

DET ER SÅLEDES BORNHOLMS MUSEUMS AMBITION

At øge det generelle besøgstal fra 18.000 til 60.000.

At øge antallet af børn og unge under 18 år (institutioner, skoler og skolerejser samt børn, der kommer med deres familier.) Målet er, at 15.000 børn/unge under 18 år besøger vores museum årligt. Herunder 5000 skolerejseelever.

At fastholde eller øge antallet af medlemmer i museumsforeningen, så den vedbliver at være Danmarks største trods naturligt frafald og fraflytning. Dette ved at have minimum 30 særarrangementer for medlemmerne samt løbende udvikle nye særtilbud til netop denne målgruppe.

Fundament

Drift og organisation

Bornholms Museum er foreningsejet sammen med Bornholms Kunstmuseum af Bornholms Museumsforening. Foreningen er landets ubetinget største med 5000 personer i medlemsskaren. Dvs. at godt 15% af Bornholmerne støtter direkte op om museet med ca. en million kr. årligt, og vigtigst af alt er flittige gæster hos os.

Bornholms Museum består af fire afdelinger:

- Kulturhistorisk Museum (nærværende ansøgning) – nyt navn skal findes i ny lokation.
- Hjorths Fabrik i Rønne.
- Melstedgård med Bornholms Madkulturhus ved Gudhjem.
- Erichsens Gård.

Ejerskab og organisation

De to museer under museumsforeningen er to juridiske enheder, men har samme direktør: Jacob Bjerring-Hansen. Ledelsen og bestyrelsen har valgt denne løsning for at styrke organisationen på tværs, således at medarbejdernes kompetencer kan bruges på tværs: fx med en fælles sikkerhedsansvarlig, en kommunikationsmedarbejder og en udstillingstekniker.

Ved større projekter rykker således håndværkerne sammen om at lave udstillinger.

Samtidig har de to museer bibeholdt deres særegne, og med museumsreformen, hver sit – nu forhøjede grundtilskud.

Parallelt hermed samarbejder museerne også med øvrige kulturinstitutioner på øen, i denne sammenhæng særligt relevant med Natur Bornholm igennem fællesbillet, skoletjeneste og publikumsudvikling.

Lokal opbakning

Etableringen af nye formidlingsrammer med sikker bevaring af den bornholmske kulturarv er blevet en folkesag. Således blev bevillingen (se budget) fra kommunalbestyrelsen givet enstemmigt, hvilket i bornholmsk sammenhæng er nærmest uhørt. Ligeledes har de bornholmske fonde givet en meget flot opbakning.

Det betyder, at købet af bygningen er sikret. Det er dog ikke øremærkede midler, så de kan, hvis andre finansieringskilder viser sig til denne del, bruges andetsteds i projektet.

Bæredygtighed

Danmarks mest bæredygtige museum

Bygningen, som museet kan overtage, er ideel til museum både i forhold til størrelse, konstruktion og placering.

Det betyder, at de væsentligste klimabelastende processer knyttet til det nye museums etablering er elimineret. Transformationen af bygningen kan ske med meget få indgreb, idet der kun skal etableres nogle brand- og sikringsvægge til at adskille faste udstillingsrum fra øvrige publikumsarealer.

Driften af bygningen er ligeledes meget klimaneutral med eksisterende solceller og planer for udbygning af disse. Dertil evt. en hybridløsning med batteri knyttet hertil, så snart vi kender placeringen af ventilation mv., og med opvarmning med fjernvarme.

I udstillingerne arbejder vi med fokus på bæredygtighed, idet vi så vidt muligt genanvender udstillingselementer fra andre museer og eksisterende udstilling. Nye elementer produceres så vidt muligt lokalt, både pga. bæredygtighed og for at få den bedst mulige forankring af museet på øen.

FORANKRING OG VALG AF NEXØ-PLAN

Screening af potentielle steder.

Intern gennemgang (pros and cons) – rapport vedr. brand og ventilation.

Forretningsudvalget/Bestyrelsen for Bornholms Museumsforening.

Administrationen BRK (plan, udvikling og ejendomme).

Kommunalbestyrelsen – formandskredsen. (Fortrolig dialog med fuld opbakning).

→ **Fondenes opbakning (nærværende ansøgning og dialog).**

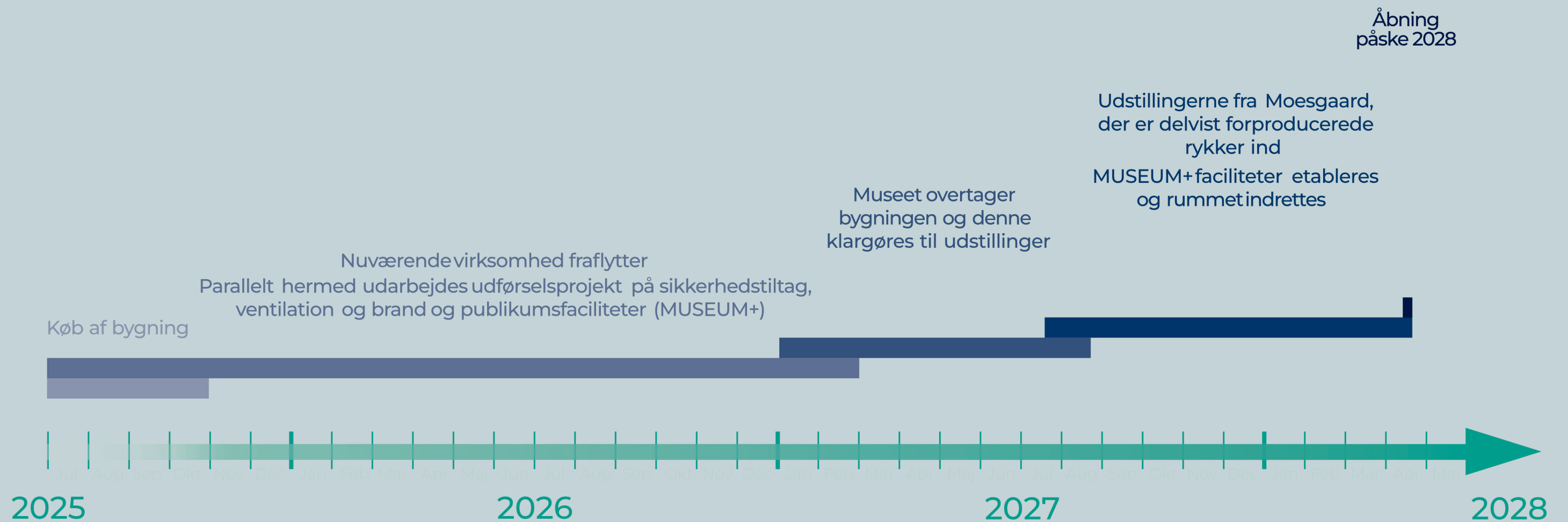

Generalforsamling/orienteringsmøde museumsforeningen.

Offentliggørelse.

Økonomi

Finansiering

Finansieringen af erhvervelsen og grundstandsættelsen – altså i alt 47 mio. – er tilvejebragt gennem bevilling fra lokale fonde og kommunalbestyrelsen, gennem salg af eksisterende bygninger og gennem muligheden for om nødvendigt at supplere dette gennem at optage realkreditlån til projektet samt.

Det betyder, at finansieringsbehovet til at etablere et nyt museum med alle, i dette prospekt beskrevne indholdsdele, er 60 mio. kr.

Vi har i budgettet lagt nogle mindre poster til opgraderet bæredygtighed, formidling på facaden og udvikling af bygningens attraktionskraft med tagterasse mv. (arkitektkonkurrence udskrives her-til) over i en fase 2.

Etableringen af Nyt Bornholms Museum i Nexø indbefatter tre elementer:

- Erhvervelse, grundstandsættelse samt bæredygtige løsninger, så den kan rumme museumsudstillinger og gæster.
48 mio. kr.
- Etablering af MUSEUM+ med centrale publikumsfaciliteter, børneunivers og et fælles "kulturtorv", der kan få ikke-brugere til at træde over "Museumstærsklen" til arrangementer og smagsprøver på øens historie.
27 mio. kr.
- Formidling og sikringen af Bornholms rige kulturhistorie i faste udstillinger.
35 mio. kr.
- Kommunikation, evaluering og projektledelse
5 mio.kr.
- Aktiviteter MUSEUM+
3 mio. kr.

I alt 118 mio. kr.

Bilag 1

Mere end et museum

MUSEUM+ og Familieunivers

MUSEUM+

Museumstærsklen skal helt væk

MUSEUM+ vil være det første, vores gæster vil møde, både som begreb i den daglige omtale af det nye museum, og som den velkomst, der venter gæsterne ved deres besøg på museet.

Vi arbejder ud fra visionen om, at museumstærsklen skal helt væk. Den tærskel, der for mange kan føles svær at leve op til.

At fjerne museumstærsklen betyder at skabe nærhed og åbenhed. Både i fysisk og mental forstand skal afstanden mellem brugerne og museet gøres minimal.

På Bornholms Museum vil vi omfavne det sociale aspekt i et museumsbesøg og sørge for, at rammerne er optimale for netop de uformelle møder mennesker imellem og for arrangementer, der understøtter de fællesskaber, der findes på Bornholm. Øen har længe manglet et sådan samlingssted, og det vil vi med MUSEUM+ nu realisere.

Lokalsamfund og forankring

MUSEUM+ er det uhøjtidelige velkomstområde, hvor alle er velkomne. Her er plads til leg, en pause, en kop kaffe og fordybelse. Men det er også udgangspunktet for arrangementer og understøttelse af foreninger på Bornholm, der med fordel vil kunne anvende MUSEUM+ i netop deres kontekst.

MUSEUM+ udvikles i involverende processer. Deltagerne vil være interessenter, samarbejdspartnere og kommende brugere. Vi har etableret et bredt samarbejde med foreninger og institutioner på Bornholm, der repræsenterer bornholmerne fra fødsel til de ældste generationer. Vi har således indgået samarbejder med:

Ungeporten, Ældrerådet, Bornholms Børnealliance, De Små Børns Bornholm, Folkebibliotekerne, Campus Bornholm, Destination Bornholm, Fri-luftsrådet og Folkemødet. MUSEUM+ vil eksistere i sammenhæng med vores samarbejdspartneres behov og ønsker, så vi sikrer at være i bevægelse og udvikling med det bornholmske samfund og verden omkring os.

Mødet mellem mennesker

Det fysiske møde mennesker imellem er en forudsætning for et stærkt samfund. Et stærkt samfund er en af forudsætningerne for et velfungerende demokrati, fordi samfundet skaber tilknytning og troen på, at man kan bidrage til det fælles.

Det fysiske møde mellem mennesker er også afgørende for samtalen i det hele taget, som et sundt modsvar til den hårde tone, der kan opstå på sociale medier. En udfordring for den demokratiske samtale og befolkningens trivsel.

Med vores fælles kulturhistorie som udgangspunkt, kan vi i MUSEUM+ finde et fælles ståsted, hvor forskelligheder omfavnes, og hvor det at lytte til hinanden er en af de vigtigste kerneværdier. Her forstyrres du ikke af skærme og nyheder fra den store verden, men du får plads til at vække nysgerrigheden gennem din egen deltagelse.

Ombord på *Rita* oplever publikum kutteren, som da den var en del af Bornholms store fiskerflåde. Der sejles ud, fiskes, lastrummet fyldes og havet bider fra sig.

“Det fysiske møde mennesker imellem er en forudsætning for et stærkt samfund. Et stærkt samfund er en af forudsætningerne for et velfungerende demokrati, fordi samfundet skaber tilknytning og fællesskaber.

Bornholms Museum

Klogere på vores publikum

Med MUSEUM+ ønsker vi at være med til at styrke kulturel deltagelse og samtale i bredeste forstand. På Bornholm er det især ældre over 65 år og familier med små børn, der dominerer statistikkerne for udsatte borgere. Dernæst er der borgere, der ikke er socialt udsatte, men som er koblet løsere til øen, fordi de er tilflyttere eller fritidsbornholmere.

I samarbejde med Center for Regional- og Turismeforskning (CRT) har vi defineret fire målgrupper. Målgrupperne er defineret ift. deres medborgerskab og tilhørsforhold til Bornholm og ikke i udgangspunktet opdelt i aldersgrupper.

Projektet evalueres kvantitativt og kvalitativt i samarbejde med CRT og vil generere både lokale og nationale resultater, som vi vil dele med vores kollegaer rundt om i landet samt interessant-netværket.

MUSEUM+ vil eksistere i sammenhæng med vores samarbejdspartneres behov og ønsker, så vi sikrer at være i bevægelse og udvikling med det bornholmske samfund og verden omkring os.

Involvering

Samarbejdet med vores interessenter sikrer, at museet bidrager med det, som museet bedst kan; gode fortællinger, et afbræk fra hverdagen og kulturelle, kunstneriske formater, som kan blive til lethed, leg, lys, dybde og fællesskab i hverdagen.

Således vil dem, vores arrangementer involverer, blive involveret. Vi tror på, at vi bliver klogere på os selv og hinanden og sætter hinanden i spil, i kreative forløb og i fællesskabende formater. Det, der kan gøre den store forskel med MUSEUM+ ift. publikumsudvikling er, at vi her får et konkret udgangspunkt, hvor vi kan have daglig kontakt og følge vores brugeres interesser og behov. Således bliver vi agile med hensyn til indholdet i MUSEUM+ og museet som helhed.

En dag i MUSEUM+

Sådan forestiller vi os, at et eksempel på sociale aktiviteter i MUSEUM+ kan komme til at se ud:

Ældrerådets medlemmer mødes i MUSEUM+ til kaffe og formiddagskage, mens vores museumsinspektør fortæller om de historiske dage omkring bombardementerne i 1945 i Nexø og Rønne. Der lyttes interesseret med, og mange kan endda byde ind med egne fortællinger og minder.

Senere kommer børnealliancens fædregruppe på besøg og indtager fordybelseshjørnet med deres børn. Her er fællessang og rytmiske lege, og nogle går på opdagelse på Båden Rita, mens fædrene får snakket sammen om stort og småt.

Skolebørn kommer til museet for at opleve vores tilbud i skoletjenesten. De anbringer skoletasker og overtøj i garderoben og løber på strømpesokker ind på museet. De indtager udstillingerne, hvor sanserne sættes i spil. Her er Bornholms historie fortalt i børnehøjde, og de må være en fysisk del af udstillingen. De små fødder bevæger sig efterfølgende tilbage til MUSEUM+. De spiser madpakker, leger på Rita, fordøjer indtrykkene og tager tilbage til deres skole. Mættede på oplevelser men forvisset om, at de skal hjem og overbevise mor og far om at komme igen i weekenden.

Om eftermiddagen tjekker elever fra Campus Bornholm ind. De skal afholde et event, hvor både musik og debat er omdrejningspunktet. De får plads ved langbordene, hvor der også kan gøres plads til de optrædende.

Om aftenen er museet lukket. Men MUSEUM+ åbner op for Ungeporten og en gruppe udsatte unge. De bliver vist rundt i museet "behind the scenes" af en museumsvært, der samtidig introducerer til og afmystificerer det at gå på museum, så de fremover kan se sig selv i museets kontekst og aktiviteter.

Velkomstrummet

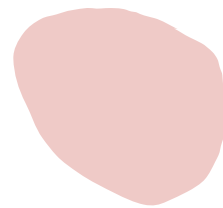
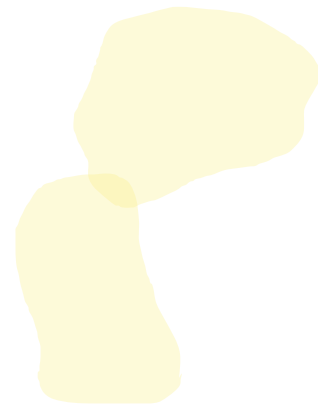
Indretning

Velkomstrummet er et gratis rum med plads til møder og fællesskaber. Det er bornholmernes vintervarme samlingssted, og det er tilgængeligt for alle uanset økonomisk formåen, eventuelle handicap, baggrund eller interesser. Vi vil skabe indretning, der i sig selv er involverende, behagelig og tryk.

Nærhed, nysgerrighed og mangfoldighed

Formidlingskonceptet i MUSEUM+ møder museets gæster ved ankomsten, hvor man mærker de ting, der rører sig på øen netop nu. De første debatmuligheder, formidling og historiske vidnesbyrd møder gæsterne i de store rum og stemmer indene til de oplevelser, der venter i udstillingerne.

Her er fokus på nærhed, nysgerrighed og mangfoldighed. Sanserne skal i spil, og vi skal blive klogere på os selv og hinanden i nye formater og i kreative sammenhænge.

Velkomst og værtsskab

Værtskabet spiller en central rolle i gæsternes første møde med museet. Her er værternes fornemmeste opgave at byde gæsterne velkommen og præsentere dem for mulighederne på museet, så gæsterne kan slappe af og føle sig hjemme og trygge under besøget.

Isenesættelsen af Rita

Fiskekutteren Rita, museets største genstand, ligger og duver, som var den stævnet ud fra havnen. Den indbyder til leg og interaktion, børn og voksne imellem.

Isenesættelsen fanger blikket allerede ude fra gaden og virker dragende og spektakulær i rummet.

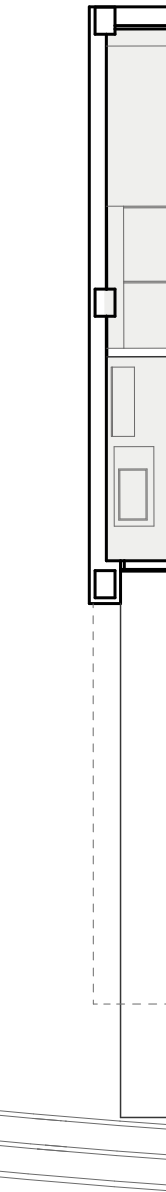
Langborde med plads til arrangementer

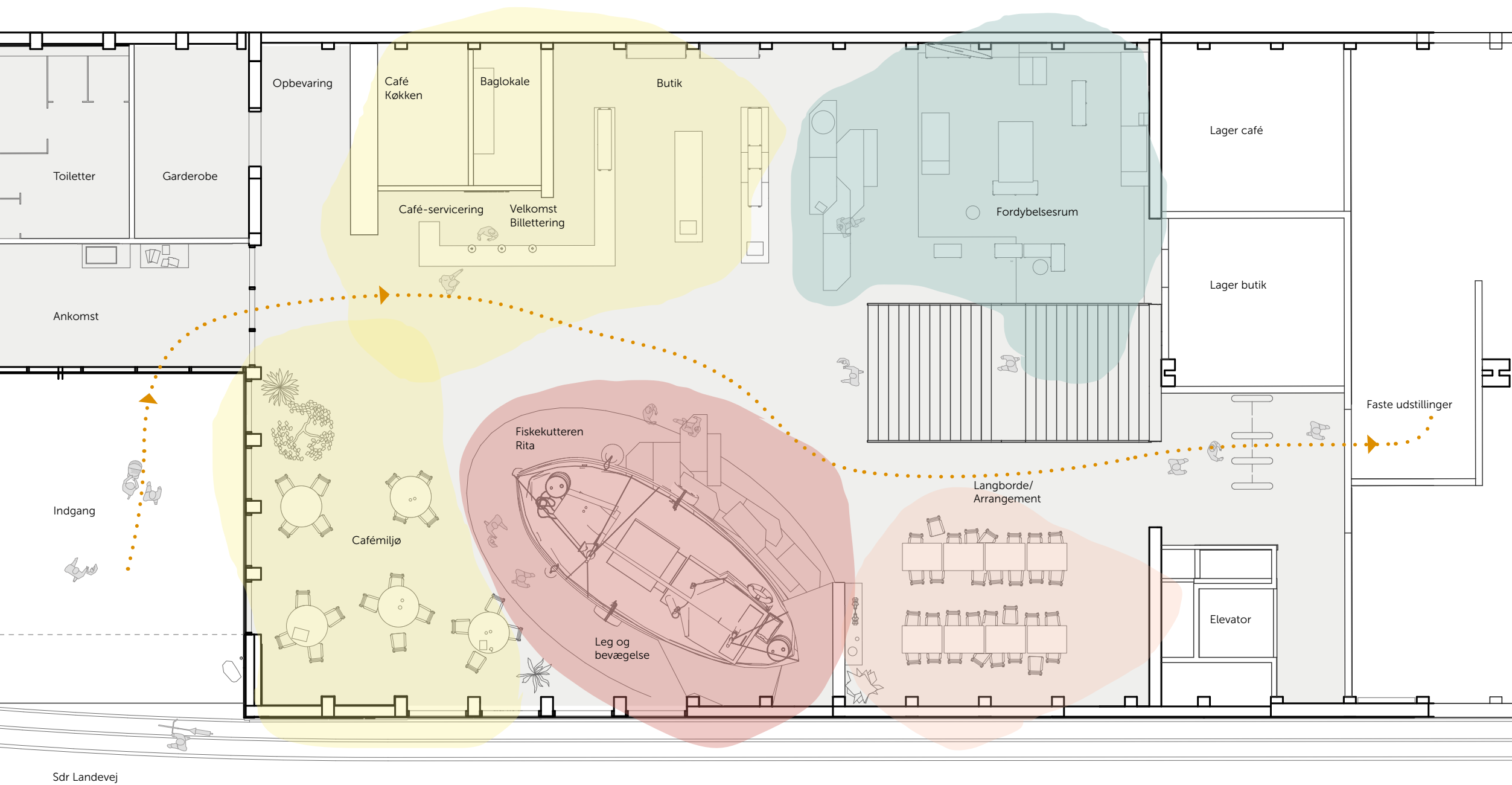
Langbordene kan indtages af store grupper i forbindelse med foredrag, fællesspisning eller sammenkomster i foreningslivet.

De kan også være ramme for større engagerende krea-projekter. Kreationerne kan udstilles på hylder og paneler, som rammer området ind.

Fordybelse og fokus

Et omsluttende miljø, som skaber fokus i det store rum. Her kan man fordybe sig og 'blive væk' i små nicher, hvor man kan finde bøger, sjove aktiviteter og genstande, som løbende kurateres og forbinder MUSEUM+ med udstillingerne.

Sdr Landevej

Plantegning af Velkomstrum

Billet, butik og café

Museets værter byder dig velkommen fra skranken i billetteringen. Her kan du få hjælp til at orientere dig om museet og udstillingerne og bestille en kop kaffe. Det er også her du kan blive guidet hen til dit arrangement i MUSEUM+ eller få at vide, hvornår det næste gratis lørdagsforedrag foregår.

I cafeen køber man kaffe på de kolde aftener eller en hurtig snack mellem oplevelserne. Lokale råvarer er grundlaget for de lette anretninger og køkkenet er gearret til at kunne køre større arrangementer, koncerter og langbordsmiddage mm.

Fordybelsesrum

Et omsluttende miljø i det store rum bidrager til at skabe fokus. Her kan man fordybe sig og 'blive væk' i små nicher, hvor man kan finde bøger, sjove aktiviteter og genstande, som løbende kurateres og forbinder MUSEUM+ med udstillingerne.

Her er der fri adgang til bøgerne fra museumsbutikken og de mange udgivelser fra museet i museumsbiblioteket.

Miniudstillinger i de mobile montrér skifter indhold og viser de nyeste fund fra museet. De kan også være kurateret i samarbejde med lokale foreninger, som her får et udstillingvindue og kan forbinde deres historie til den store bornholmerhistorie i de faste udstillinger.

Her kan man finde *Samtalestartere*, som er analoge, interaktive installationer i rummet, som kan opleves en, to eller flere sammen. Samtalestarterne er udviklet i samarbejde med kunstnere.

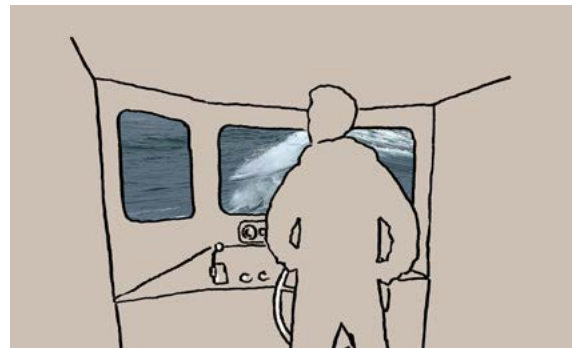

Rita, leg og aktivitet

Rita får en central placering i velkomstrummet. Man kan kravle op og gå på opdagelse på dækket og i styrhuset. Ombord oplever publikum kutteren, som en del af Bornholms store fiskerflåde. Man styrer hende ud på havet, fisker og hiver bugnende net i land. Lastrummet fyldes og havet bider fra sig.

Hun fylder det ni meter høje rum med sine sejl og og aktiverer historien i rummet – fiskerihistorien, der er foregået på havnen lige udenfor.

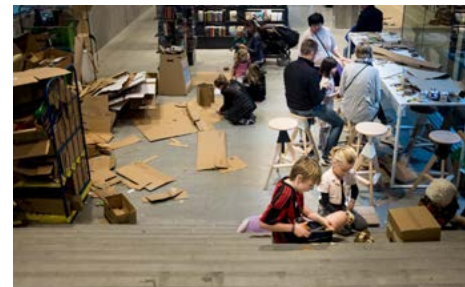
Man kan også lege i området omkring skibet, hvor et stort net spændes ud mellem væg og kutter. Oplevelsen er en smagsprøve på udstillingerne, og et gratis tilbud til de lokale børn og turister.

Langborde

Langbordene er et meget socialt hjørne i MUSEUM+, hvor museet faciliterer forskelligartede arrangementer. Det er samtidig et åbent rum for borgere, der mangler et sted at holde deres møder og begivenheder – det er her forsamlingshuset møder museet.

Langbordene skaber mulighed for større arrangementer og kan med cafébordene og stole rumme 80 besøgende til de velbesøgte lørdagsforedrag, fællesspisninger og sammenkomster i foreningslivet, men kommer også i dagligdagen til at danne ramme om brædspilsaftener, læsegrupper, onsdagsstrikkeklub og større engagerende fælles krea-projekter.

Havrummet

Børnenes museum

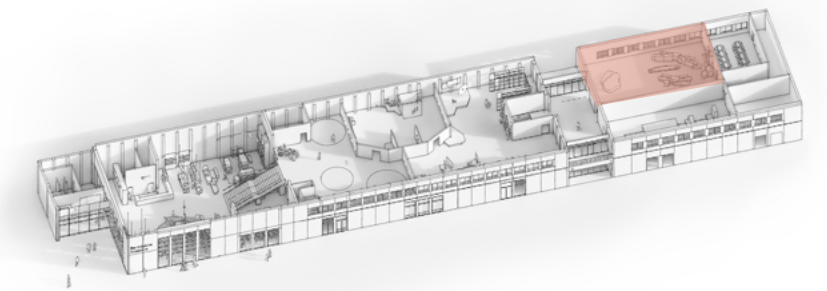
Havrummet er et fantastisk univers, der sanse-
liggør havet og øen. Her blandes tid og skala, og
fantasien får frit løb, så børn og voksne i alle aldre
kan fortabe sig i legen på tværs af generationer.
Rummet byder på uendelige muligheder for, at
man kan komme igen og igen og altid kan skabe
nye oplevelser sammen.

Ved at inddrage genstande og historier fra udstillin-
gen skabes der en forbindelse, der gør oplevelsen
mere personlig og nærværende. Legen fungerer
som et redskab til at bryde isen og gøre det lettere
at relatere til. Dette giver en større følelse af ejer-
skab og fortrolighed med indholdet i udstillingerne,
hvilket igen motiverer til at udforske udstillingerne
yderligere. Legen stimulerer nysgerrighed og kre-

ativitet og giver mulighed for at opnå læring, over
barnets niveau.

Havrummet giver mulighed for at prøve kræfter
med nogle af de vilkår, der definerer Bornholm,
som en ø i det store hav. Her kan de lege "havet er
giftigt", eller transportere flint til øen i en stenal-
der stammebåd, sejle med vikingeskib ud til fjerne
horisonter og handle, forsvare øen mod pirater, eller
røge sild og laste granit på kajen.

Her kan de også vække stormen, så rummet bliver
mørkt, og bølgerne slår ind mod ruderne, med *den
hemmelige stormknap*. Rummet er dermed med til
at vække nogle af de følelser, der er forbundet med
at leve på en ø og være afhængig af havet, at rejse
ud, tage på eventyr, fiske og blive rig eller miste til
havet og savne dem, der er væk.

“ Havet har til alle tider
både givet og taget liv. Havet er
handelsvejen, der bringer store
rigdomme og nye ideer til øen,
men havet er også en trussel,
når det blæser op til storm, og
Østersøen viser tænder.

Skibe på tværs af tid

Sejle, røve, hoppe og springe

Redningsbåde

Stammebåd med husdyr og sten

Fængsel

Fiskehandler
Røgeri

Lasteplads
Lykkehjul
"Hvad bringer skibet med sig?"

Havnekontor

Iskiosk

Skrædder
Udklædning

Havnekajen

Samle, handle, laste og klæde sig ud

Vikingskib

Kapervæset
Piratskib med skat

Flagstang
Erobring

Forskansning

Øen

Klatre, gemme, bygge og forsvare

Grotte
De underjordiske

STORMKNAP

Skyerne trækker sig sammen, rummet formørkes og en buldrende storm overtager rummet og legen.

Bilag 2

Udstillinger

Faste udstillinger

Den helt unikke bornholmske historie

Samarbejde og proces

Gennem de sidste to år har vi arbejdet tæt sammen med Moesgaard om at få hold på den komplekse historie og tilrettelægge den, så den danner en moderne, overraskende og vedkommende historie for bornholmeren og turisten – ung som ældre.

I udstillingen skal bornholmerne skal kunne se sig selv og føle sig repræsenteret. Det er en udstilling, der giver dem ejerskab til historien, og som gennem sammenligninger over tid skaber et spejl til nutiden. Det bærer en autenticitet i sig, der også giver mere til turisterne og hæver fortællingen om Bornholm over klicheerne, og skaber en genkendelse på tværs af landsdele.

Vi har arbejdet med værktøjer som *Formidlingskompas* og *Dogmer*, som sikrer, at vores målsætninger bliver nået løbende gennem udstillingsprocessen.

Ud over det tætte arbejde med Moesgaard har vi også de sidste to år haft en sideløbende proces med Nationalmuseet, hvor vi har gennemgået vores permanente samling, sparret i forhold til sikring af genstande og fået tilsagn om indlån af ikon-genstande til de nye udstillinger.

“Udstillingen skal formidle det særegne bornholmske og give et rigere og mere nuanceret blik på Bornholm.

DOGMER

Udstillingen skal formidle det særegne bornholmske og give et rigere og mere nuanceret blik på Bornholm.

Udstillingen skal rumme fortællinger fra hele Bornholm og gøre bornholmerne stolte af deres historie.

Udstillingen skal være en, man anbefaler.

Udstillingen skal vægte den stærke personlige fortælling, hvor man kan føle sig tæt på hovedpersonerne.

Udstillingens genstande skal vægtes i oplevelsen og udvælges efter, hvilken historie de fortæller (som det lille spitfire modelfly) eller ud fra deres attraktionskraft.

Udstillingsoplevelsen komponeres med en stor variation i virkemidler.

Udstillingen skal kunne opleves på 1½ time og skal have flere lag, så den kan opleves igen og igen.

Udstillingen skal være æstetisk og langtidsholdbar (nutidsrummet skal let kunne opdateres).

Udstillingen skal fortælle de glemtes historie, hvor det giver mening (Blinde vinkler).

Der skal skabes rum til at kunne opleve sammen i større grupper, og der skal være oplevelser, som henvender sig til børn.

En ø bliver til

Langt ude – midt i verden

Udstillingen giver et rigere blik på Bornholm og en indsigt i et særegent samfund, der gennem tiden har været centrum og periferi, polariseret og homogent, isoleret og midt i verden.

Dette er historien fra de første mennesker, der betræder Bornholm, frem til barnet, der bliver født i morgen.

En kompleks historie

Det er en lang og kompleks historie, som skriver sig ind i det samlede narrativ om, hvordan øen bliver formet og omformet igennem tidernes skiftende strømninger.

For at holde interessen fanget hos de besøgende skal oplevelsen komponeres med variationer og mulighed for både det korte og det lange besøg, så udstillingerne er relevante for alle målgrupper og kan opleves på forskellige niveauer, så man får lyst til at komme igen og igen.

Vi er nu så langt, at vi senest har skitseret rum og scenografi, der løfter udstillingsoplevelsen og gør den til noget helt særligt.

“ Øens liv afhænger af, hvad der kommer til og fra øen. Livet på øen formes i mødet mellem ydre påvirkninger og indre strømninger. Man ved aldrig, hvad skibet bringer med sig...

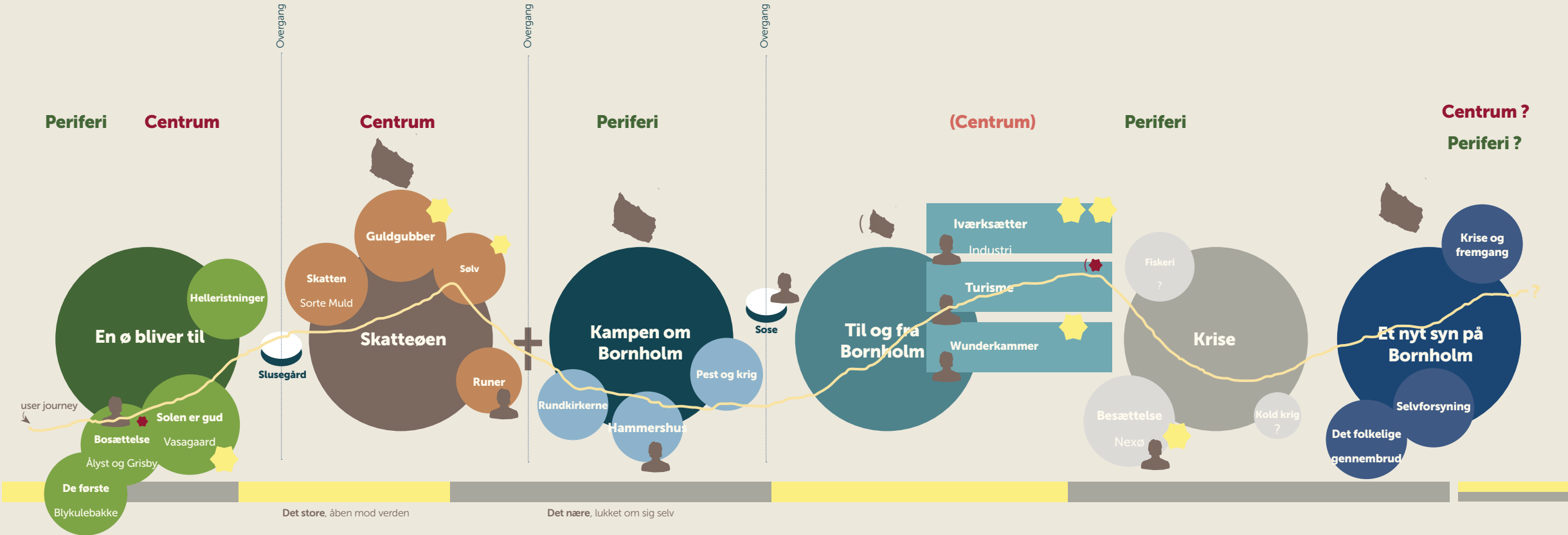
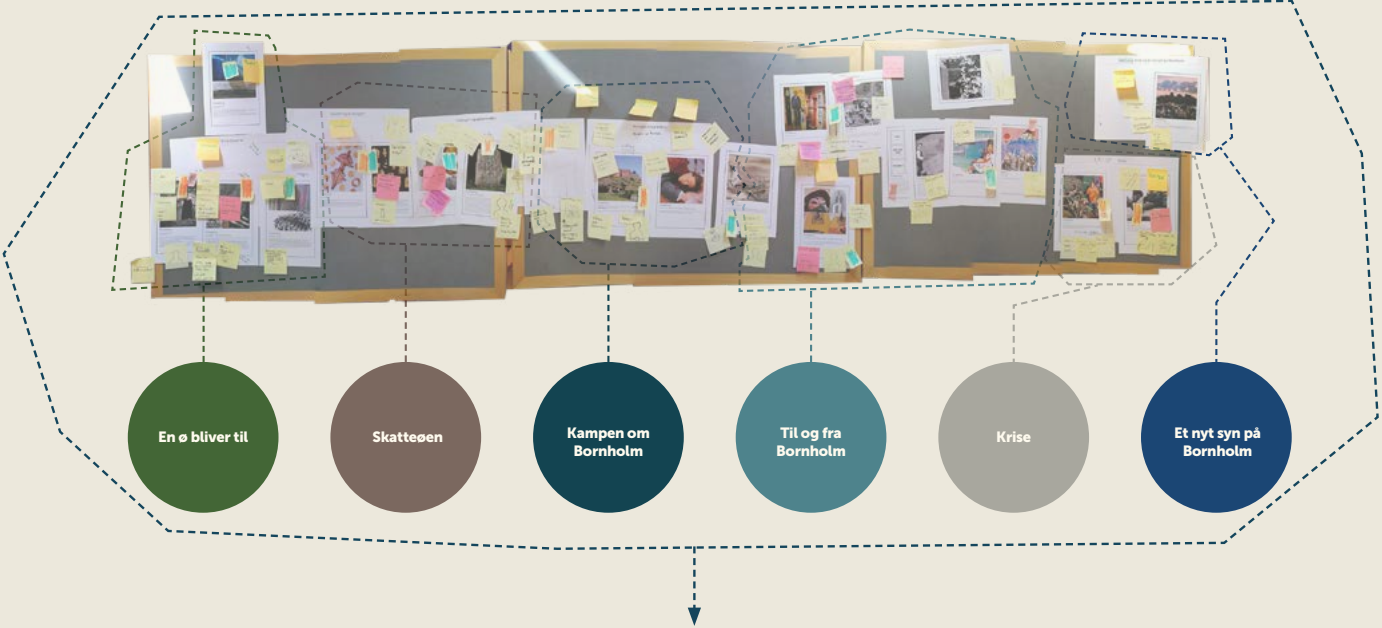
Fortællingernes gennemgående præmis.

Indholdsdiagram

Arbejdet med historien og fortællingerne kalder på en struktur, der gør det muligt at bevæge sig igennem Bornholms fantastiske historie, bid for bid.

Vi opdeler historien i seks perioder (kapitler), hvor vi gør meget ud af at skabe et samlet narrativ igennem den lange, kronologiske fortælling.

Hvert kapitel udgør således en vigtig del af den samlede historie, men fremstår som et selvstændigt afsnit med hver sin stemning og hver sit formsprog.

Det konceptuelle greb

Rygrad

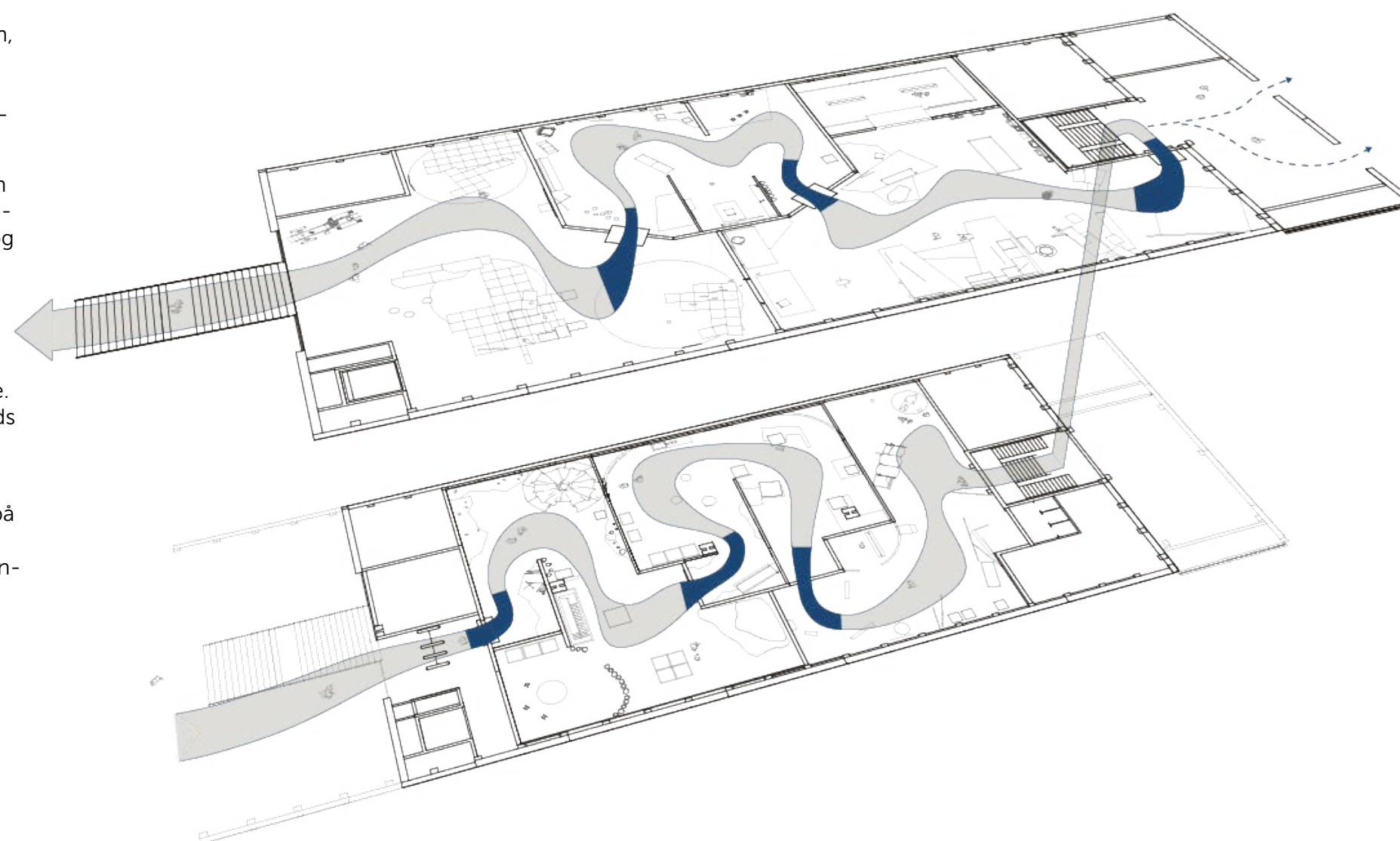
Rygraden er den hurtige vej gennem udstillingen, hvor det samlede narrativ præsenteres i hovedtræk. Det er også holdepunktet for gæsten, når man snor sig gennem scenografier og fortællinger og finder nye oplevelser.

Udstillingen kan opleves i forskellige tempi. Man kan flyde let gennem udstillingen og opleve højdepunkterne i historien eller lade sig rive med og dykke ned i netop det, der fanger ens interesse.

Overgange

Mellem kapitlerne er der indlagt små overgange. Det er små pauser i fortællingen, som giver plads til, at et nyt kapitel kan starte.

Hvert kapitel indledes med en særlig udvalgt fortælling, som peger på den næste oplevelse på vejen. Her vækkes nysgerrigheden og gæstens opmærksomhed fokuseres mod de nye omstændigheder i Bornholms historie.

Kapitler

Historien inddeles i seks forskellige oplevelser, som vi kalder *kapitler*.

Hvert kapitel folder en periode af Bornholms historie ud, og hvert kapitel er en samlet og sammenhængende oplevelse, som har sin egen særlige stemning og scenografi.

Kapitel 6 188 m²

At være en ø
1975-nutid

Kapitel 5 150 m²

Fanget mellem øst og vest
2. Verdenskrig og kold krig-1940-1946, 1947-1991

Kapitel 4 288 m²

Havet som drivkraft
Tidlig moderne tid og industrialisering-1670-1930

Kapitel 1 210 m²

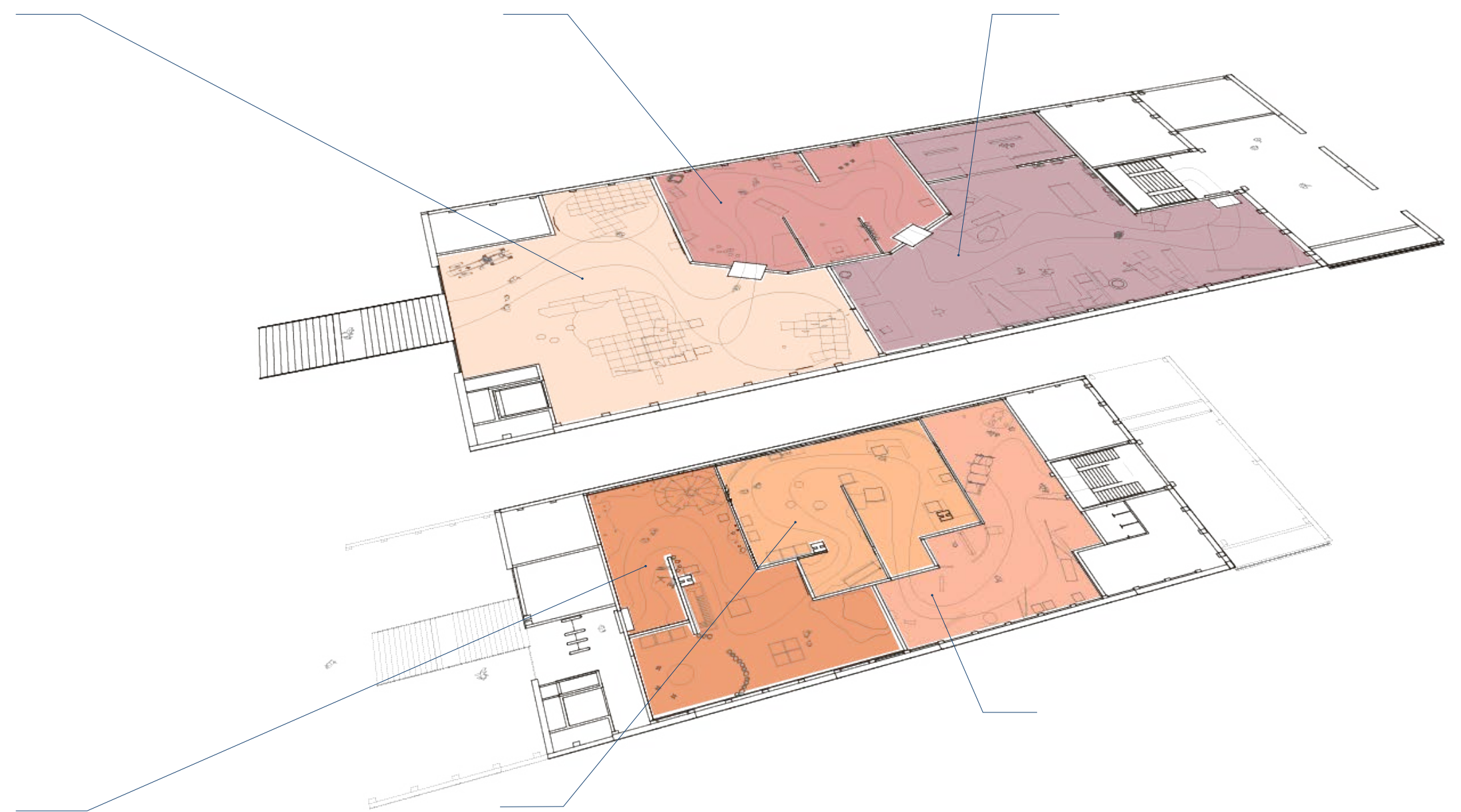
De første mennesker
Stenalder-Bronzealder: 10.000 f.kr.-400 f.kr.

Kapitel 2 175 m²

Skatteøen
Jernalder-vikingetid: 400 f.kr.-1100 e.kr.

Kapitel 3 170 m²

Kampen om Bornholm
Middelalder og renæssance-1100-1670

Kapitel 1

De første mennesker

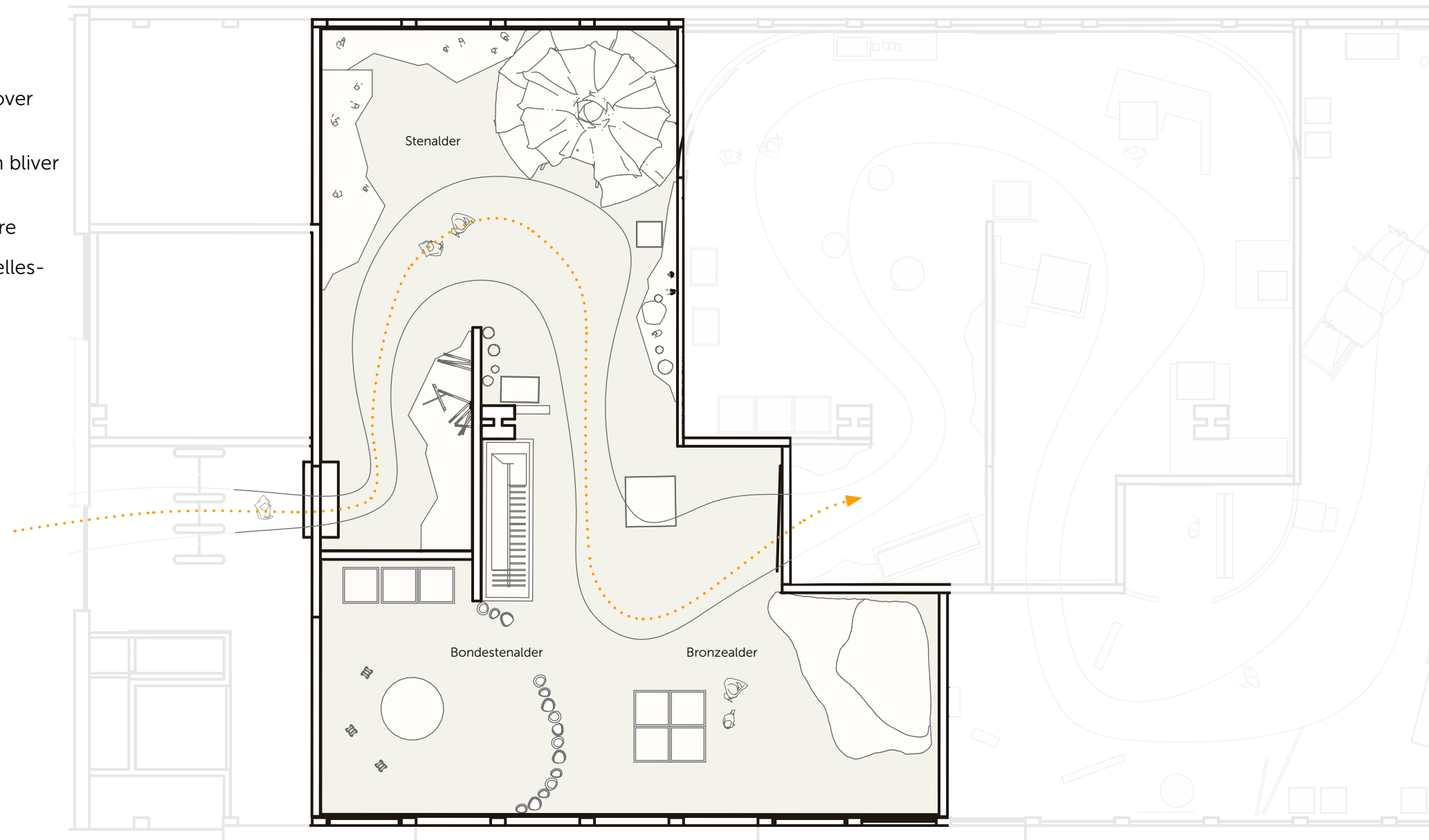
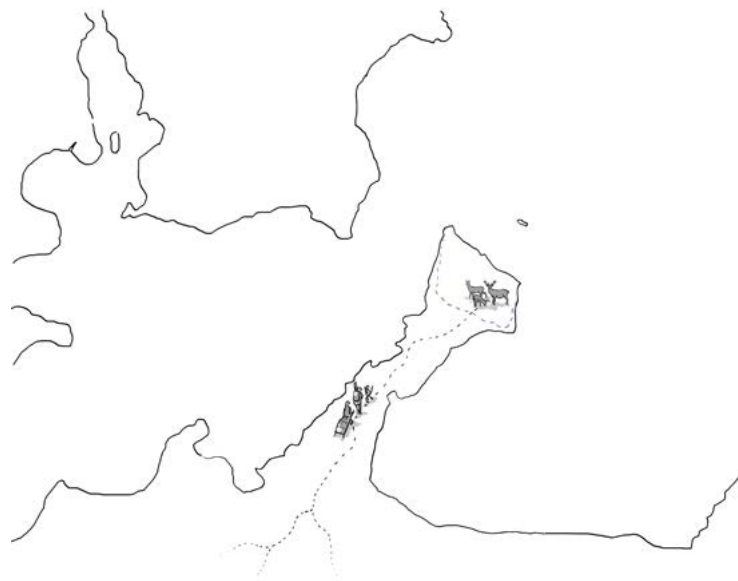
Stenalder-Bronzealder 10.000 f.kr-400 f.kr.

De første bornholmere kommer vandrende over tundraen på jagt efter rener.

Nogle bliver boende, da vandet stiger og øen bliver dækket af skov.

Naturen er rammen for de første bornholmere

Siden bliver den underlagt bønderne, der i fællesskab opdyrker øen og tilbyder solen.

Plantegning Kapitel 1

Oplevelse og scenografi

I dette kapitel bevæger man sig med menneskene i landskabet, som opleves i skala 1:1.

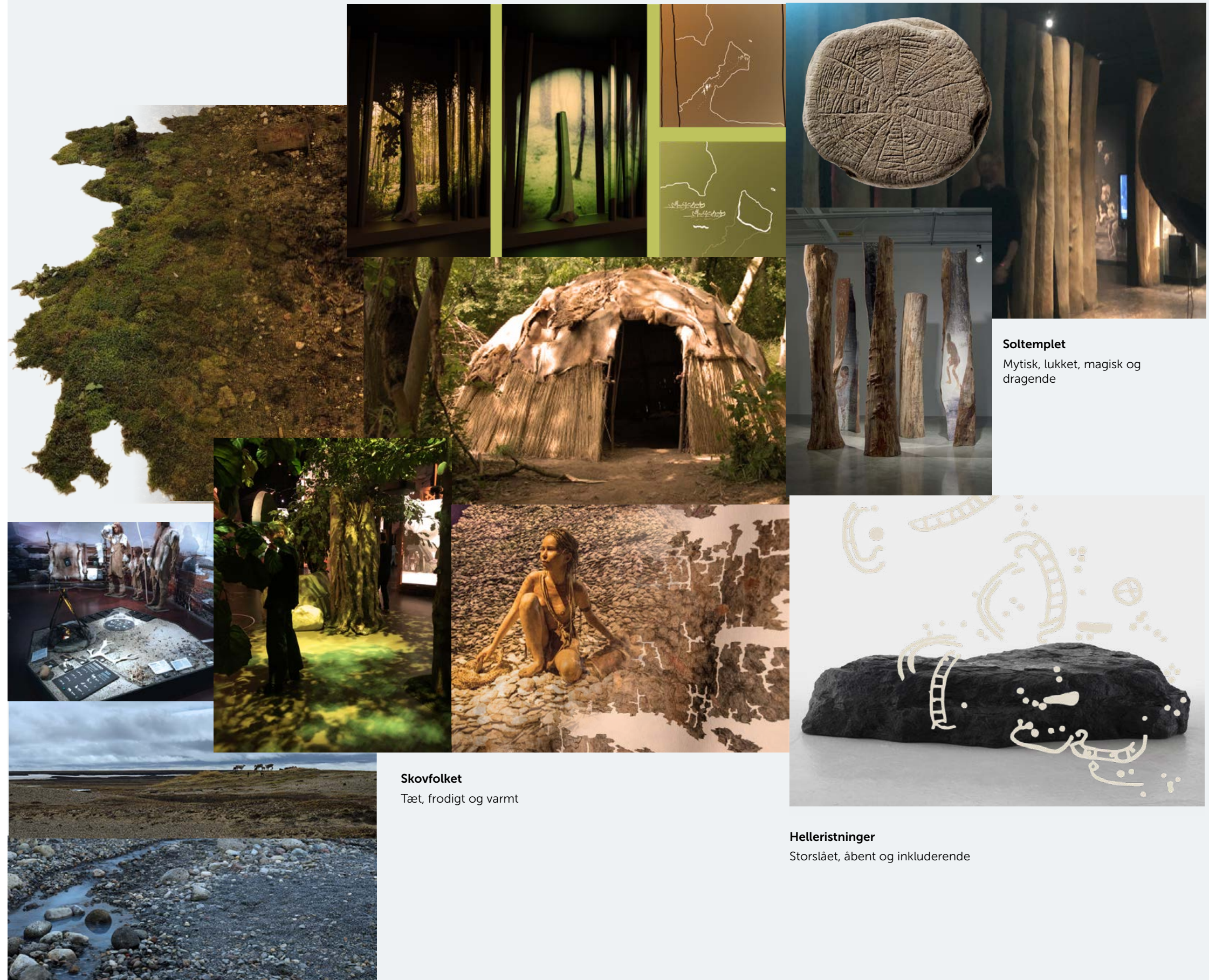
Naturen trækkes ind og dominerer med træ, løv, mos og sten.

Her vil man følge de første jægere, der slæber sig efter renerne med tunge blokke af flint medbragt fra Tyskland. Man bevæger sig i det barske tundra-landskab og kan se folk i horisonten.

Skoven vokser op og bliver oversvømmet, da Bornholm forvandles til en ø.

Man kan krybe i ly i skovfolkets hytte og møde den frodige skovs ånder. Senere kan man se ind i de nye bønders kæmpehuse, og hvordan de planter solsten på deres hellige plads.

Bronzen kommer til øen, og her kan man hjælpe med at sende flåder af stenskibe afsted.

Jægerne

Åbent, barskt og forblæst

Skovfolket
Tæt, frodigt og varmt

Helleristninger
Storslået, åbent og inkluderende

Helleristninger

En taktil oplevelse

Snart kommer nye elegante både til øen, og med dem kommer våben, smykker og knive af metal med samme farve som solen og dekoreret med billeder af solens rejse. Klipperne fyldes med billeder af skibe, solen og årstiderne.

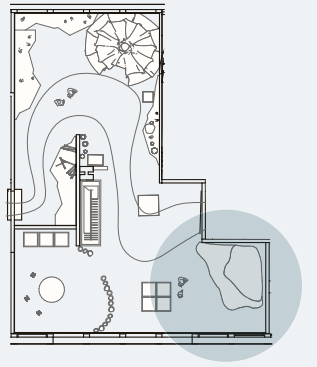
En rig billedverden strækker sig ud over nogle af Bornholms højestliggende klipper. Det er hellige steder som forbinder sig til himmelrummet, og som forbinder os til fortiden.

Hver helleristning har en betydning, og retningen har betydning i et samspil med solen eller månen.

Gæsterne kan kravle på stenene og føle de små ujævnheder i overfladen, der lyser op og danner et større sammenhængende billede. Sammen kan man lægge hænderne på stenene og vække helleristningerne til live og sætte gang i livets store hjul.

“

Læg hænderne på stenene
og sammen kan I vække
helleristningerne til live.

Kapitel 2

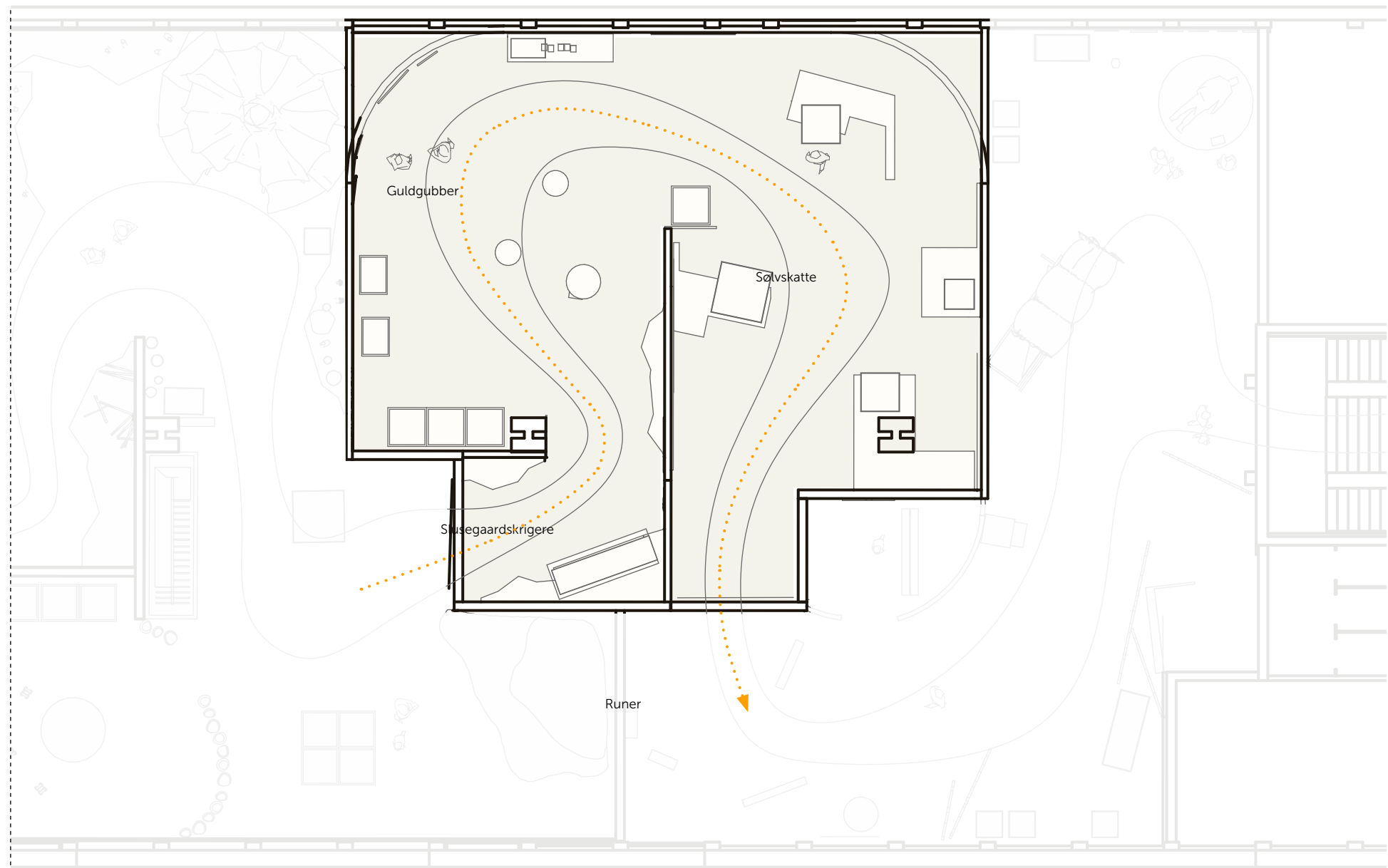
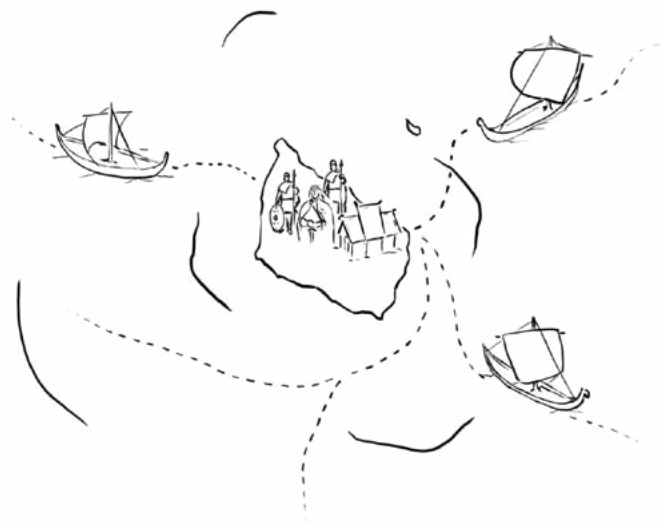
Skatteøen

Jernalder-vikingetid 400 f.kr-1100 e.kr.

Den, der har magten på Bornholm, har magten i Østersøen.

Bornholms hersker sidder på et rigt samfund, som bygger på handel, religion og militær magt.

Skibe lægger til og bornholmere stævner ud på togter til fjerne egne.

Oplevelse og scenografi

De funklende genstande er i centrum for fortællinger og scenografi. Man forføres af genstandenes materialitet, som støttes og fremhæves af scenografiens overflader og kontraster. Først opleves guldet i den sorte muld og senere det åbne hav og sølvet.

Bornholm er et uundgåeligt stop på vejen over Østersøen, og magten på Bornholm vokser. Ved Sorte Muld vokser en rig hovedstad med handel og håndværk op.

Stor rigdom kræver stærkt forsvar. Først møder man flåden af de døde krigere, der kæmper sig til magten for de første konger på Bornholm.

Man ser kongernes rigdom og overflod, og man oplever stormænd drage ud i den nye store vide verden og vender hjem med sølv, som de graver ned i den bornholmske muld.

Hver vikingetids sølvskat rummer en udvalgt fortælling, der belyser datidens samfund.

Krigerne

Dunkelt, mystisk og nærmest sakralt

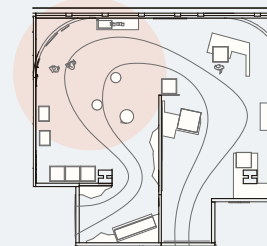
Guldet

Overvældende, blændende og rigt

Sølv

Foruroligende, opløst
Skønhed

Guldgubber

En bøn til guderne

Flere tusinde guldgubber er sendt afsted til guderne med ønsker og bønner om alt fra kærlighed til rigdom.

Guldpladerne er tynde, frimærke-små og fyldt med en billedrigdom, som fortæller om drømme og ønsker, klædedragt og frisurer og virker som små gådefyldte spejle fra fortiden.

Gæsten kan interagere både med de gejstlige gubber, med deres silkekaftaner, drikkebægre og kongestave fra templet på Sorte Muld, eller med de groft tilklippede og rå gubber fra Smørhullet, der minder om trolde og underjordiske fra en anden verden.

Publikum kan selv gå på opdagelse i billedsproget og skabe deres egne guldgubber med deres egne budskaber. Derefter kan publikums guldgubber ofres i en ceremoni som en del af en interaktiv oplevelse og blive en del af udstillingen.

Også de skæve og skøre gubber, der er frit skåret eller klippet ud kan vækkes til live. På en interaktiv flade, vil gubberne spejle publikums positur og bevægelser, og her kan man lege med det udtryk de udskårne guldgubber har haft, og hvad de har villet fortælle os.

Arbejdet med guldgubberne og de mange vikingetidssølvskatte sker i et tæt samarbejde med Nationalmuseet. Rummene, de indgår i, bliver kaldt sølv- og guldrummet og er en del af Nationalmuseets vision om at sende de bedste fund tilbage til lokalmuseerne for at blive formidlet, hvor de er fundet. Historien og genstandene vender dermed hjem til Bornholm.

Guldgubber – En bøn til guderne

Dansende gubber fra Smørhullet

Herudover bruges vores udstillingsudvikling som inspiration i Nationalmuseets egen kommende formidling af Sorte Muld og vikingetiden.

Kapitel 3

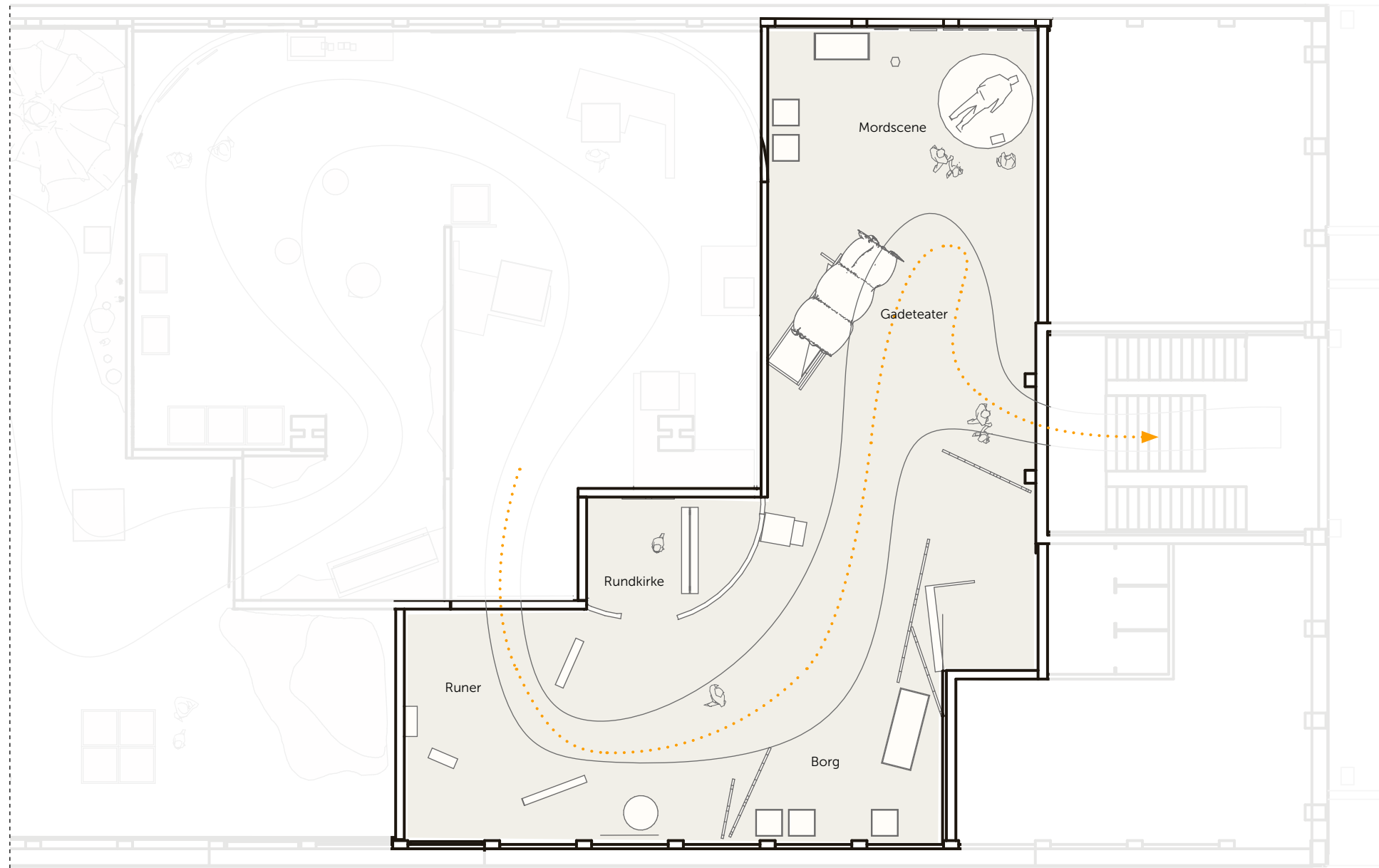
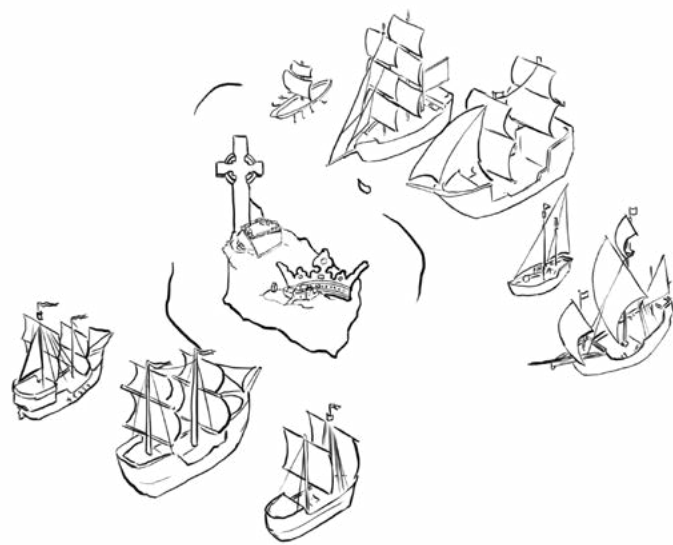
Kampen om Bornholm

Middelalder og renæssance 1100-1670

Pest, krig og sult rammer bornholmerne, og de søger frelse i en ny religion.

De kommer i klemme mellem borge og kirker, når Bornholm kastes rundt på fremmede hænder.

Den danske konge taber Bornholm i krig til den svenske konge. For at få den tilbage, må han have hjælp fra bornholmerne...

Plantegning Kapitel 3

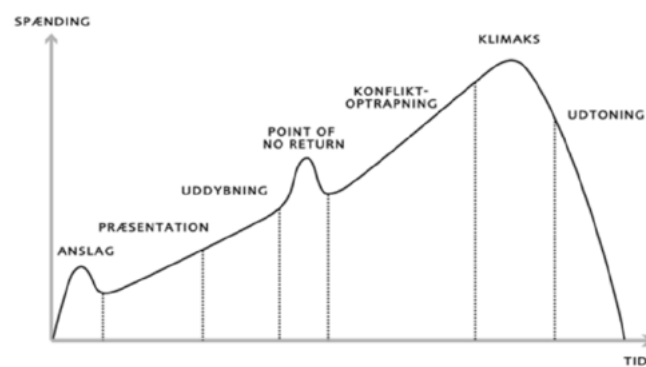
Oplevelser og scenografi

Runer former kristne bønner på runeamuletter og runestenene rejses ved de nye samlingssteder kirkerne. Kirkens tykke mure beskytter kirkens mænd og interesser, indtil en kæmpe borg, Hammershus, opføres.

De to store bygninger presser det lille menneske, og måske man bevæger sig i et lettere fragmenteret, surreelt middelalder-stræde.

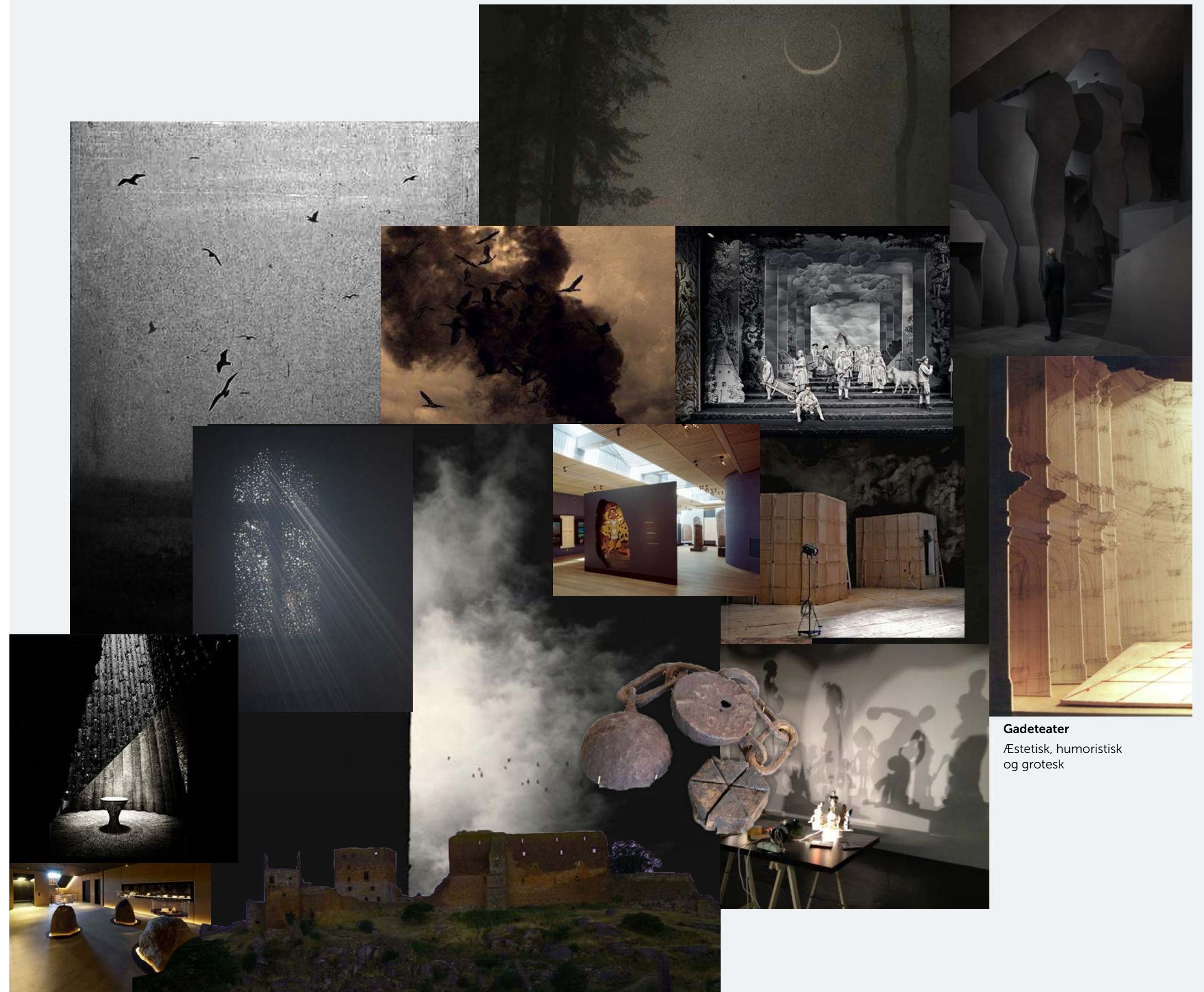
Man inviteres til at deltage i historien med skyggespil og med en rå kulisse-opbygning, som underbygger dramaturgien. Fortællingerne struktureres efter 'berettermodellen', og dramaet kulminerer, da bornholmerne gør oprør, og den svenske kommandant myrdes, og Bornholm vælger at blive dansk.

Stemningen spiller på den dunkle tid og de koflikt-prægede emner.

Berettermodellen

Fortællingerne er sat sammen, så de danner et dramatisk narrativ.

Runerne

Helligt, roligt og
ophøjet

Kirken

Borgen

Gadeteater

Æstetisk, humoristisk
og grotesk

Kapitel 4

Havet som drivkraft

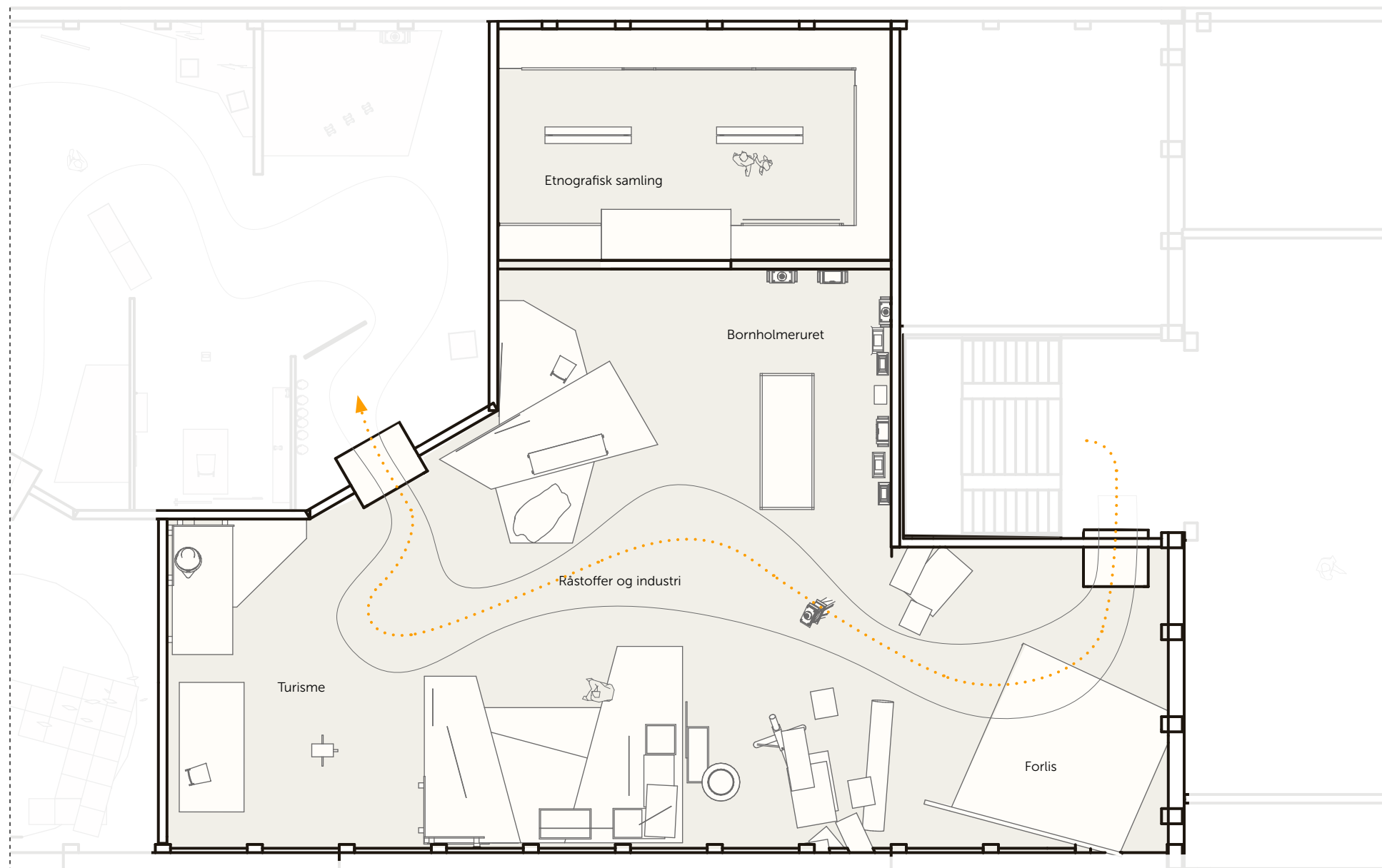
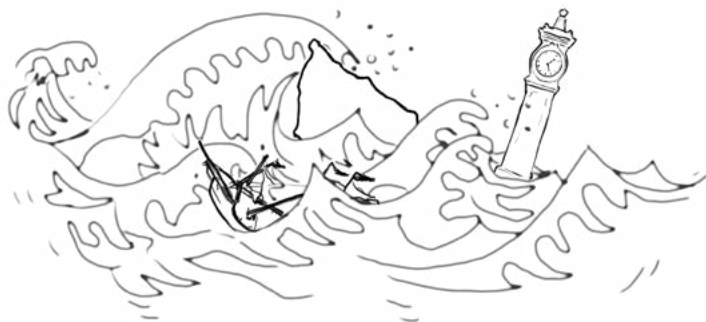
Tidlig moderne tid og industrialisering 1670-1930

Skibene lægger til i havnene, eller bliver slået til vrag mod klippekysten.

De bringer mennesker og varer, og nye ideer slår rod.

Bornholmerne tager ud i verden, og nye folk kommer til øen.

Verden åbner sig som aldrig før.

Plantegning Kapitel 4

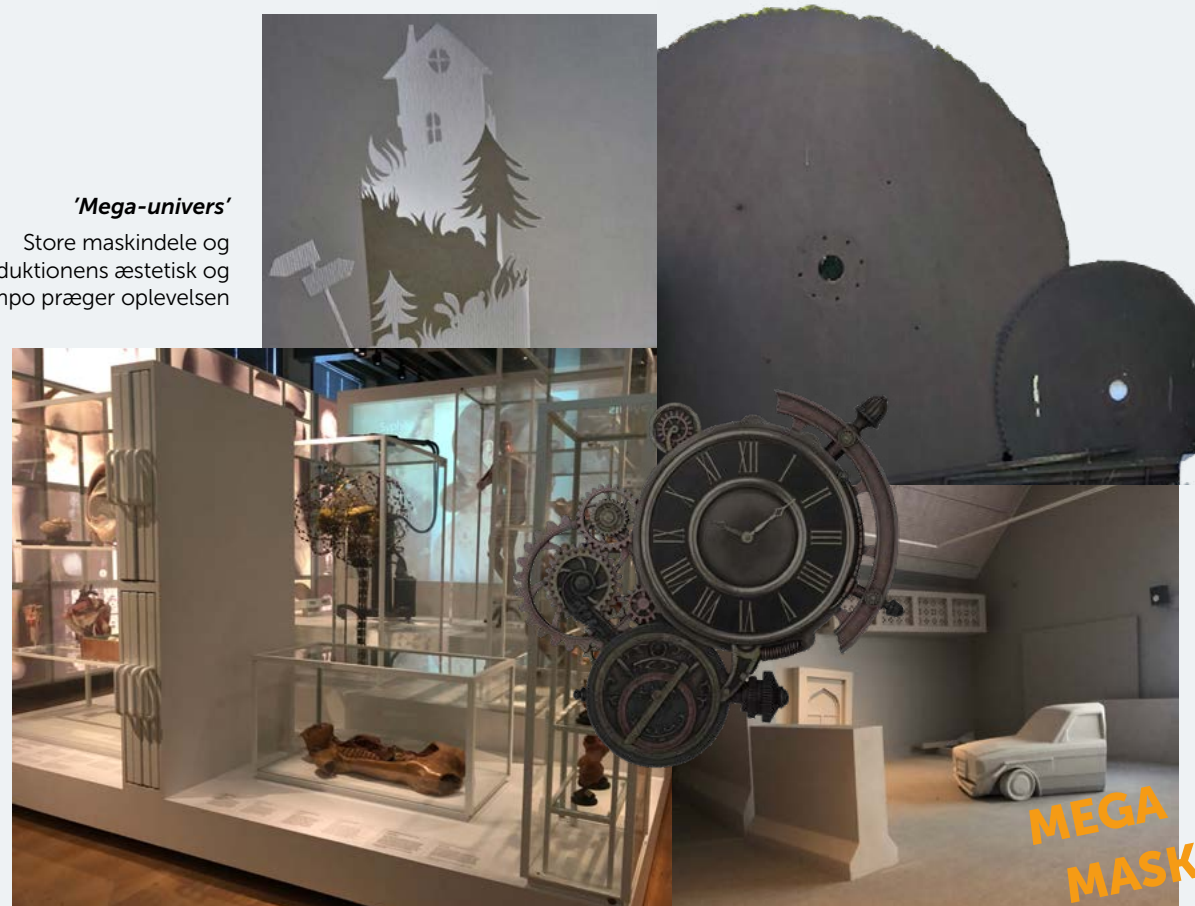
Oplevelser og scenografi

I dette kapitel går man frit rundt mellem 'øer' med fortællinger om samfundets udvikling, handel og drivkraft. Øerne er komprimerede bunker af fortællinger, genstande og scenografi, som giver en samlet forståelse for emnet, og danner scenografiske baggrunde for hinanden.

Man står midt i stormen en vinternat, hvor skibe går på grund. Man mærker havets enorme drivkraft, hvor vraggods forvandles til bornholmeruret, der tikker løs, i takt med den industrielle udvikling og de store maskiner i stenbruddets dundren. Man genkender stenene og keramikken, der fragtes fra Bornholm og pryder gader, bygninger og hjem overalt i Danmark. Man møder også hårdt arbejdende indvandrere, solglade turister og eventyrlystne bornholmere på langfart.

Rummet er præget af store genstande og mellem dem, kan man dykke ned i mini-verdener og få de personlige fortællinger bag samfundsudviklingen.

'Mega-univers'
Store maskindele og produktionens æstetisk og tempo præger oplevelsen

Turisme
Sjov og hyggelig interaktion med kamera og det originale bagtæppe.

Forlis
Vildt og voldsomt

MINI Menneske

'Mini-verdener'
Man kan man dykke ned i mini-verdener og få de personlige fortællinger

Kapitel 5

Fanget mellem øst og vest

2. Verdenskrig og kold krig 1940-1946-1991

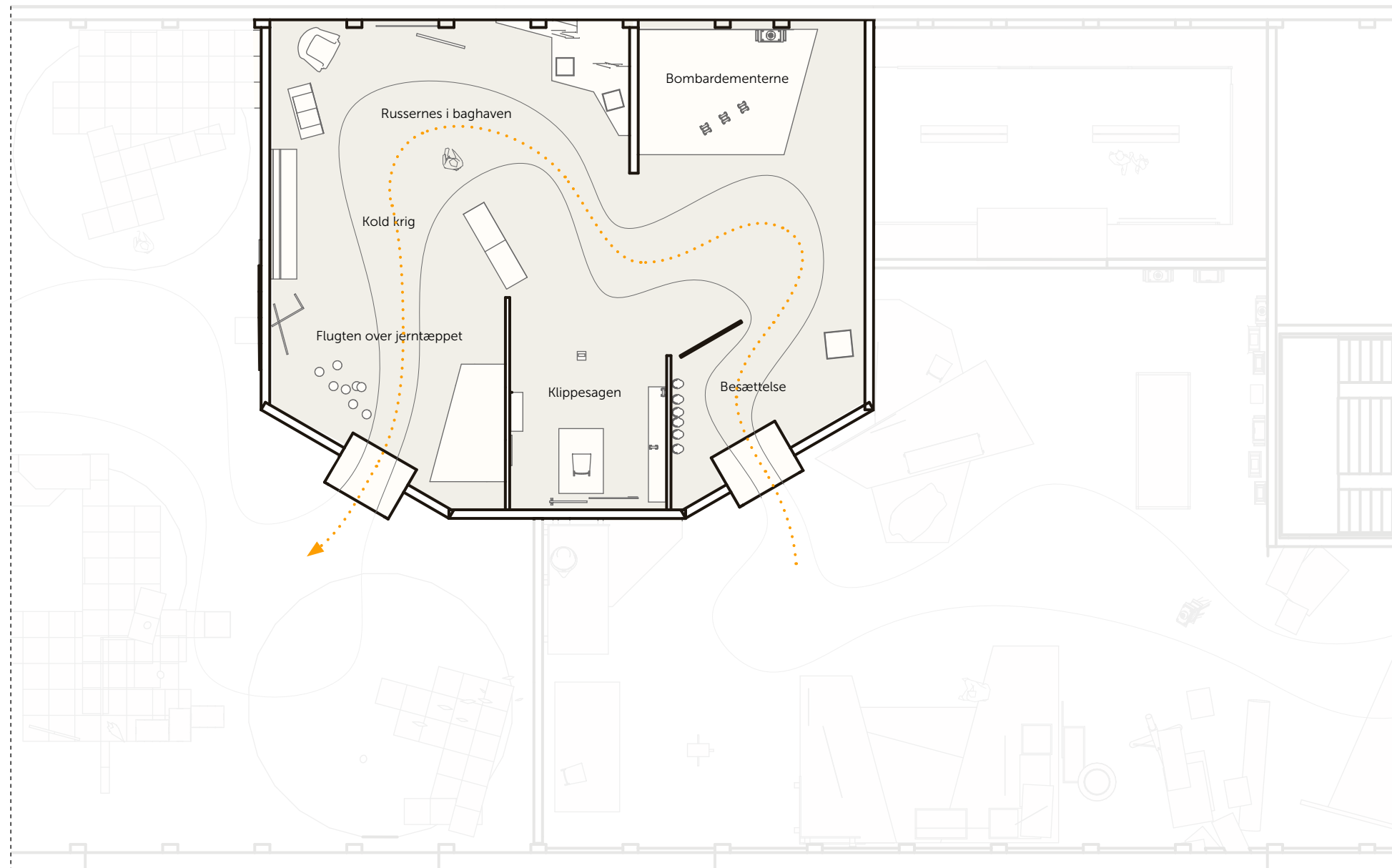
Mørket sænker sig over øen.

Danmark er besat.

Efter mørklægning kommer befrielse, men glæden er kort.

Sovjetiske bombardementer af Nexø og Rønne går over i en ny besættelse af Bornholm.

I kampen mellem stormagterne kommer Bornholm i klemme mellem øst og vest.

Plantegning Kapitel 5

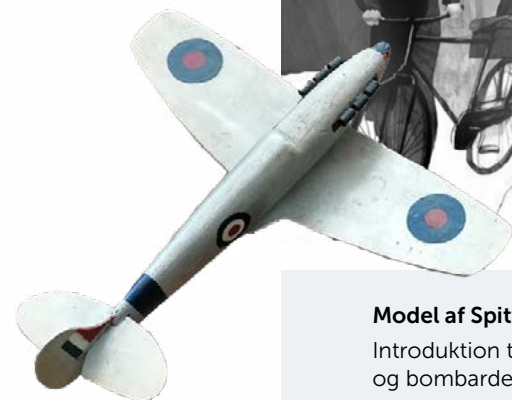
Oplevelser og scenografi

Mørket sænker sig, og mørklægningsgardiner og rationeringer begrænser friheden.

Væggene er tapetseret med illustrationer i hvid og brun/grå farvetoner. Illustrationerne kan rumme scener, som understøtter genstande og fortællinger og mættes med følelser og stemningsfulde udtryk.

Illustrationerne suppleres af små 1:1 situationer med udvalgte scenografiske elementer.

Man træder ind i besættelsens skygge og forstår, at befrielsen er værre end besættelsen for Bornholm, og at intet andet sted i Danmark bliver bombet så voldsomt eller er så længe under fremmed militærmagt. Man oplever Bornholm fanget mellem øst og vest og hemmelighedernes tid med flygtninge over jerntæppet, fremmede ubåde, hvide balloner og spionlytteposter.

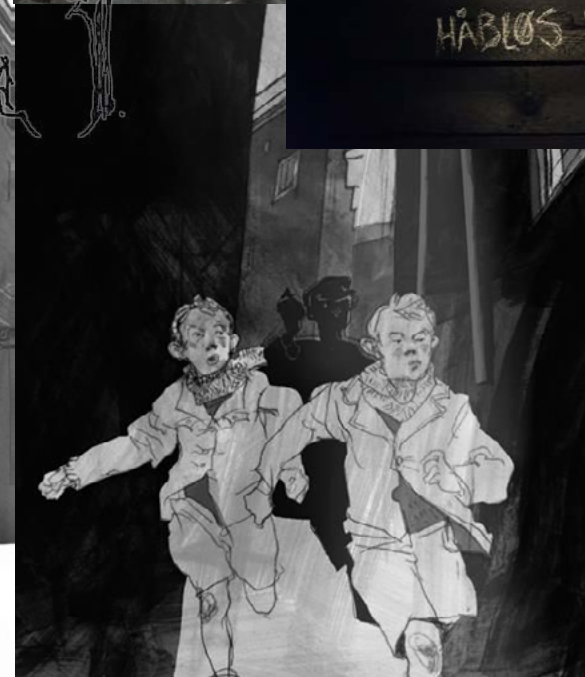

Model af Spitfire-fly
Introduktion til Krigen
og bombardementerne

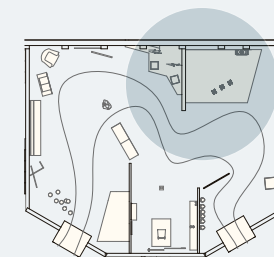
Efter krigen

Trykket stemning med
Russerne i baghaven

Den Kolde Krig
Position i Østersøen
Flugten over Jerntæppet

Kapitel 5

Bombardementerne

En overdøvende oplevelse

Bombardementet er en rumlig, visuel og lydlig oplevelse, der fortæller om den dramatiske afslutning af Anden Verdenskrig på Bornholm. Vinduet, væggene og møbler bliver til fortælleflader, der både indrammer familiens fortælling, men samtidig tegner det store billede for den højspændte politiske situation på Bornholm i maj 1945.

Publikum oplever de dramatiske dage i Bornholms historie fra stuen i en families hus i Nexø. Radioen bringer det gode budskab. Ind gennem vinduet strømmer jubelen fra gaden og det enorme tilbagetog af tyske tropper inden bomberne falder, slår ruderne ind og frihedsglæden i stykker.

4. maj 1945

Krigen er ovre. Frihedsbudskabet har lydt. De tyske tropper har overgivet sig. Ligesom i resten af landet strømmer bornholmerne ud i gaderne og fejrer den nyvundne frihed.

Men krigen er ikke slut på Bornholm. De næste dage strømmer tyske tropper fra østfronten til og fra øen, og overgivelsen trækker ud.

7. maj 1945

Uden varsel lader sovjetiske bombefly adskillige bomber falde over Rønne og Nexø og efterlader de chokerede bornholmerne med mange døde og tusinder af hjemløse. 8. maj faldt bomberne igen, og 9. maj gik de sovjetiske tropper i land.

Kapitel 6

At være en ø

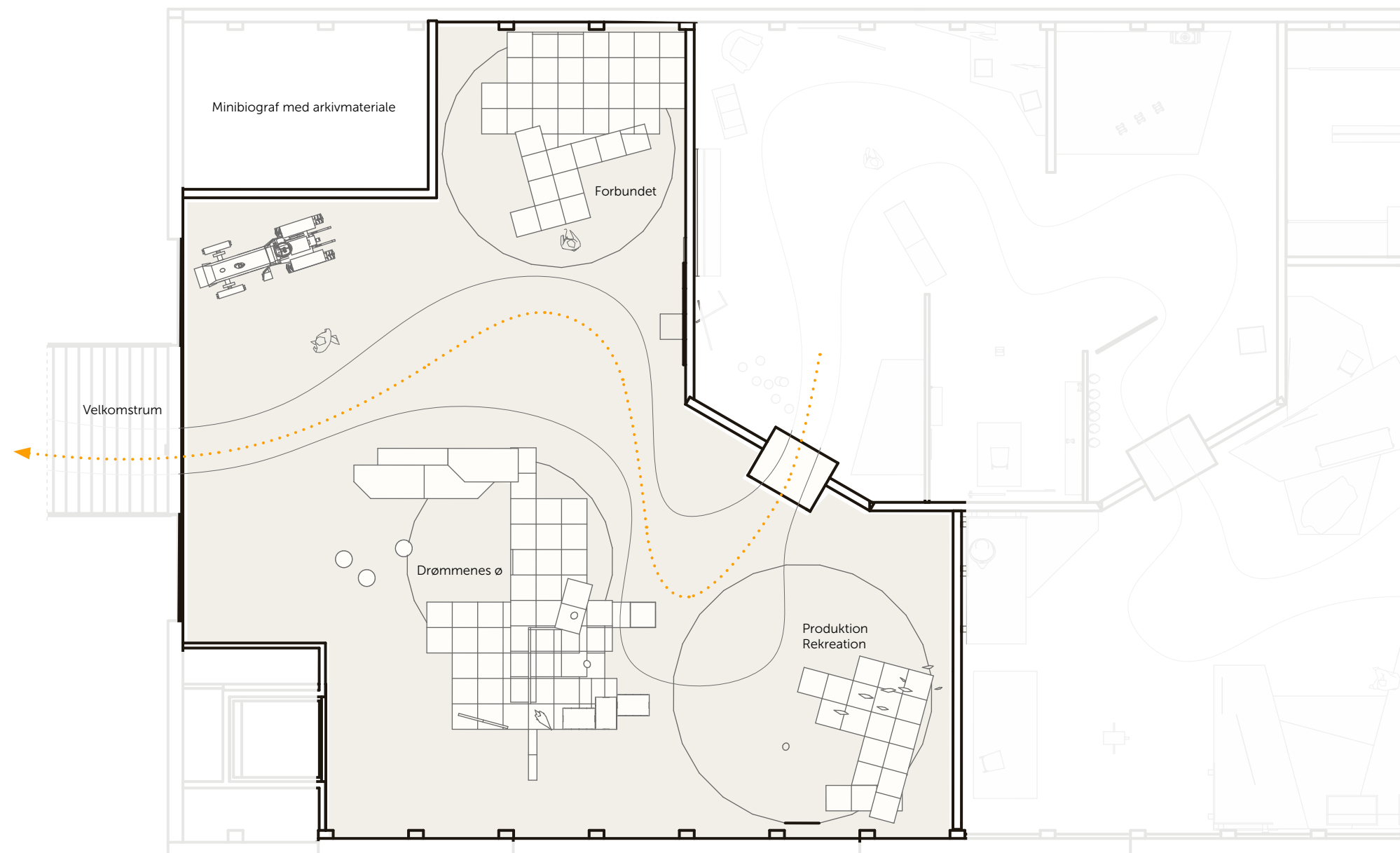
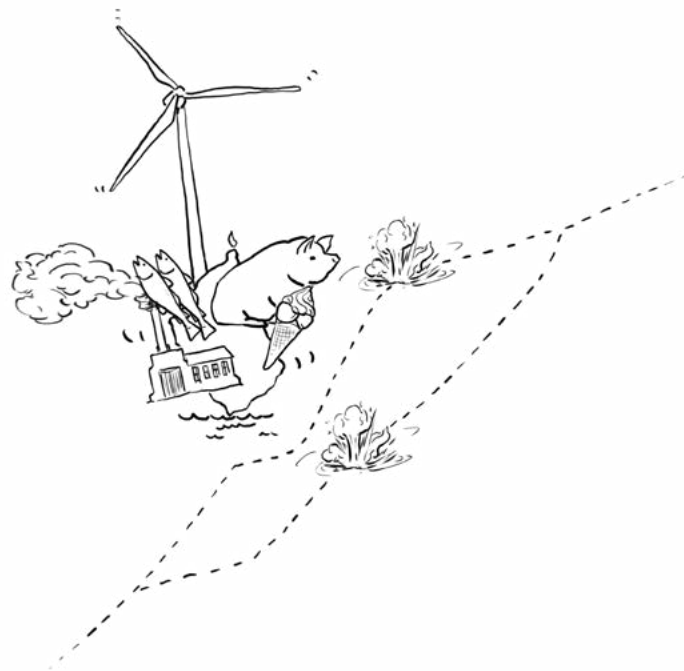
Postindustrialisering til nutid 1970-nu

Tiden løber, med nye muligheder og nye problemer.

Verden er i voldsom forandring.

Den store verden er lige udenfor og trænger sig på. Bornholmerne forsøger at følge med på deres egen måde.

Så hvad kaster skyggerne over solskinsøen?

Plantegning Kapitel 6

Oplevelser og scenografi

Forandringens vinde blæser igen over Bornholm.

Rummet er opløst i ø-lignende strukturer, og man kan gå på opdagelse i de mange personlige fortællinger om Bornholm – og de mange forskellige syn på Bornholm.

Miljøet er farverigt og sanseligt, og indbyder både til hvile og kropslig aktivitet. Det er et varieret lounge-miljø, som gæsten kan tilgå, som de har lyst. De har måske ikke meget krudt tilbage, og fysisk og mentalt har man brug for et brat scenskifte, hvor oplevelserne er mere fri.

Mens den kolde krig holder verden i sit jerngreb, buldrer fiskeeventyret løs på Bornholm med enorm rigdom, luksuriøse strandvillae og dyre biler – indtil fiskelykken vender, fiskene forsvinder og fiskekvoter sender det meste af fiskeflåden til ophug – villaer og biler på tvangsauktion.

Fiskefabrikker bliver til yogastudier og gourmetrestauranter. Stenbruddene lukker ned og naturen forvandler de åbne kratere til eksotiske oaser. Produktion bliver afløst af rekreation. Bornholm bliver et brand forbundet med luksus.

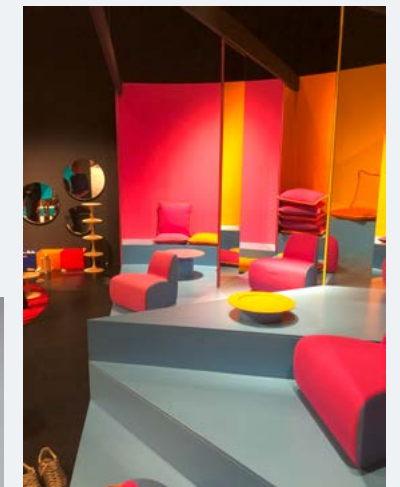
Solskinsøen skinner som aldrig før, men den har også skyggesider, og folk forsvinder fra øen. Bornholm bliver en del af Region Hovedstaden. Globaliseringen forbinder Bornholm med verden som aldrig før.

Fortællingerne er bundet op på personlige beretninger, som hver giver deres blik på Bornholm i dag.

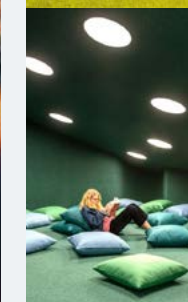
Portrætter

Personlige erfaringer og beretninger

Kroppen aktiveres

Farver og overflader taler til sanserne

Bilag 3

Bygning

Potentiale og historie

Bygning, potentiale og historie

En unik mulighed

Transformation

Bygningen, som vi har fået mulighed for at erhverve, har en optimal rumlighed (2500 m² og med mange høje rum) og opdelingen passer til alle vores ønsker og mere til. Det omfattende udstillingsarbejde, der allerede er lavet i samarbejde med Moesgaard, passer perfekt ind i bygningen, og flowet i bygningen understøtter det på fineste vis.

Den markante fiskefileteringsfabrik blev i 2007 ombygget til møbelhus, og i den forbindelse renoveret, isoleret og tilpasset til offentligt brug med fokus på at bevare de centrale kvaliteter i huset.

Med få men afgørende brand- og sikringsmæssige ændringer og nogle ekstra faciliteter til gæsterne, kan bygningen dermed opfylde alle vores foruddefinerede og centrale behov for at skabe et nyt museum. Dette sker samtidig indenfor en optimal økonomisk, bæredygtigheds og tidsmæssig ramme:

- Midlerne på i alt 33. mio. kr. til erhvervelse og de 14 mio. forbedre bygningens sikkerhed og klima er tilvejebragt fra Regionskommunen, lokale fonde og egne midler. **Se budgetter i bilag 4.**

Det betyder samtidig, at bygningens transformation er bæredygtig i en – som vi ser det – unik grad i dansk museumsverden. Vi får mange flere m², end hvis vi skulle bygge nyt og tilmed uden at bruge nye ressourcer og beton.

Med relativt få ændringer kan bygningen bruges, som den er, hvilket gør renoveringen meget kortere: ca. 8 måneder. Det er næsten et "plug and play" scenario og giver mulighed for en hurtig eksekvering. Det bliver en meget ligetil byggeproces i forhold til et nybyggeri, hvilket mindsker risici ved projektet.

Bygningens sydlige del indeholder ekstra kvadratmeter med plads til udvidelse, som vi har forkøbsret til, hvis fremtidige generationer skulle ønske det.

Mellem hav og by

Bygningen ligger helt centralt i Bornholms næststørste by og midt i øens største turistområde – uden større kulturinstitutioner i forvejen. Transformerings af bygningen til kulturinstitution tilføjer øen et samlingssted og en markant ny attraktion.

Vi genaktiverer en bygning, der har en central placering i folks bevidsthed, og som forbinder byens centrum med havnemiljøet. Vi forskønner denne del af byen, bruger bygningen som et fokuspunkt og giver den den fremtrædende plads den fortjener.

Store varme lyspartier inviterer indenfor, og den lange betonfacade giver mulighed for at fortælle den fælles historie

Den rå skal med karakter danner en stærk kontrast til de varme og menneskelige museumsrum og historier og får dem til at træde frem.

Som gammel fiskefabrik er det en bygning, der symbolsk markerer en central forvandling af øen de sidste årtier, hvor fiskeriet er forsvundet og byerne i højere grad bliver centrum for handel og turisme.

“Som gammel fiskefabrik er det samtidig en bygning, der symbolsk markerer en central forvandling af øen de sidste årtier, hvor fiskeriet er forsvundet og byerne i højere grad bliver centrum for handel og turisme.

Bornholms Museum

Bornholms
Museum

Historien som katalysator

Fabrikken som ekko af erindringen om en forsvunden tid

Der findes næsten i alle familier på Bornholm nogen, der har været i fisken, og der er mange nulevende mennesker, der kan bidrage til den fælles erindring. Forbindelsen til de mange skæbner og personlige fortællinger giver en ekstra relevans i museumsoplevelsen.

Vores erindring er den helt unikke evne, der gør os i stand til at knytte bånd, føle ansvar, frygt og taknemmelighed. Var det ikke for erindring, ville vores identitet mangle rod fæste, ethvert samfund falde fra hinanden og vores familie og venner være tilfældige fremmede.

Erindringen om fiskeriet og fiskeindustrien er stadig stærk hos bornholmske familier: Bedsteforældre, der mindes en svunden tid, kan fortælle deres børn og børnebørn om det, de har oplevet. Turisterne kan lære noget om, hvad Bornholmerne levede af før i tiden.

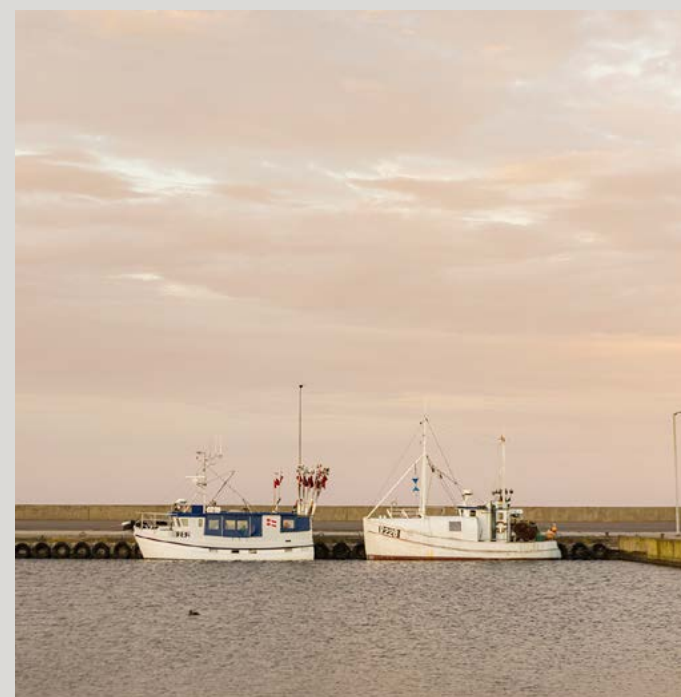
Bornholm er omgivet af hav, men fiskeri har aldrig været det største erhverv. Alligevel er fiskeri, og det deraf afledte liv, en del af øens DNA og selvforståelse.

Hvor mandens univers bestod af fiskekuttere, sil-detønder, fiskekasser og dage og nætter på søen, var kvindens univers samlebånd, som filetskæreren stod ved, og diverse emballager og fiskekasser, som pakkersken tog sig af. Kolde hænder, glatte fisk, skarpe knive og et højt tempo.

FORMIDLING AF FABRIKKENS HISTORIE

Fabrikken står som et tydeligt vidnesbyrd på fiskeriets storhedstid på Bornholm. Tre steder i bygningen træder den rå fabrikshal frem og befolkes med monokrome fremstillinger af fabriksarbejderne fanget i en bevægelse, som et fast frosset øjeblik af en forsvunden tid.

Historiske billeder

